i (wlt.)

MONTAGNANA (BARTHOLOMAEUS) –*c.* 1460.

7600. In Latin, on paper: written in 1509 at Leipsic by S. T. S.: $6\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ in., 1+60 leaves.

Medical text-books of the Paduan school:

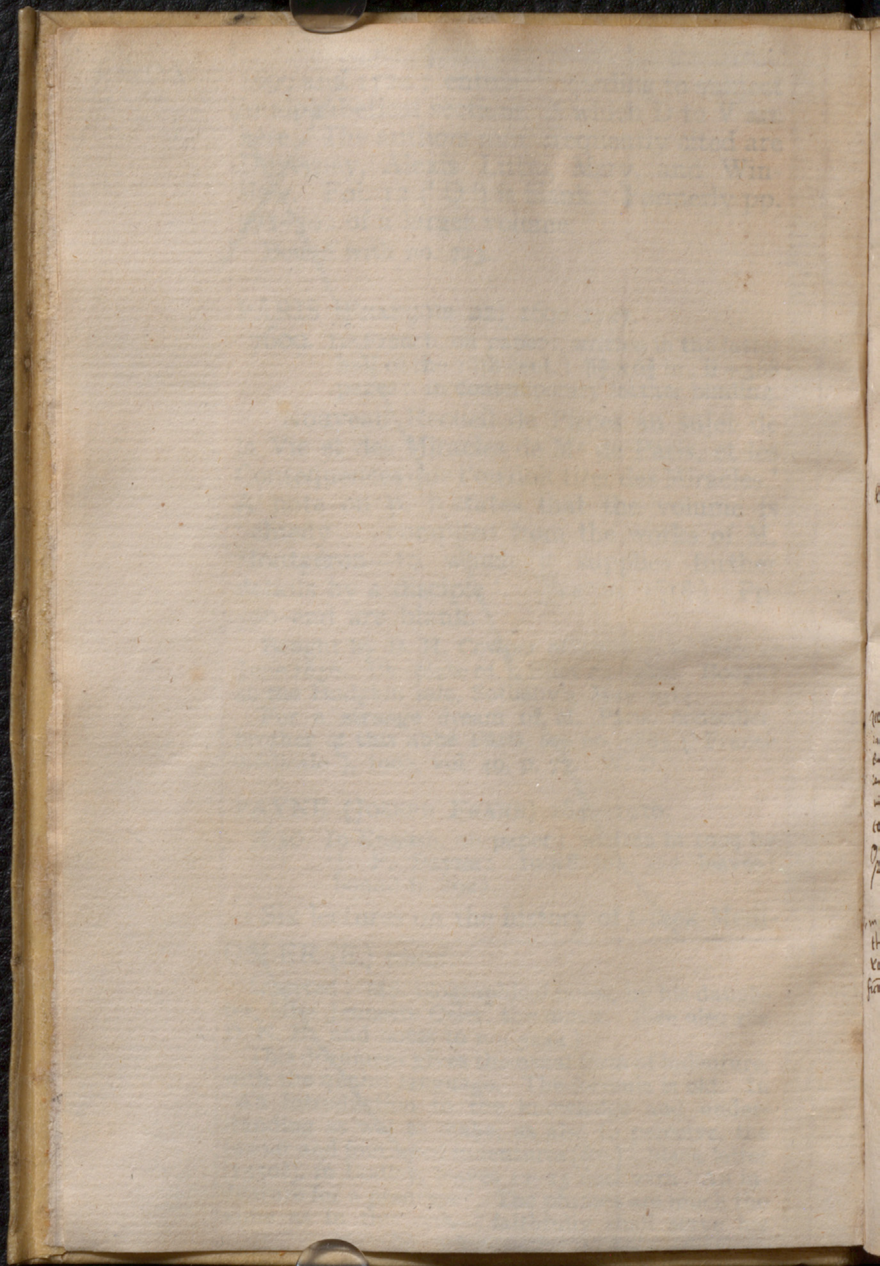
i (fol. 1). 'Directorium iuuenum in arte medica: nondum in practica exercitatorum: compilatum per Iohannem Aquila[n]um ordinarium in Patauino studio', in 18 chapters, with marginal notes: *beg.* 'Cunctis rebus natura suum dedit pondus'.

ii (fol. 27v). 'Perpulchri canones de syrupis magistralibus conficiendis' or, as in the colophon, 'Dosandi ars', written 'In Lipsensi Achademia per me. S.T.S., die Marcii 22 . . . anno millesimo 509'. Then (at fol. 29v) follow miscellaneous medical notes on such topics as 'varii modi purgandi', 'de sacculis', 'de sieff' (i.e. trochisci), 'de conditis', all written in 1509.

iii (fol. 34v). 'Tractatus perutilis de modo composicionis medicinarum quibus vtimur et eciam de dosibus', an abridgement of the treatise composed under that title by Bartholomaeus de Montagnana: *beg.* 'Primus canon. De medicinis temperatis': at end '*Τελώς* Marcii die 28 . . . anno millesimo quingentesimo 9°'. At fol. 50 comes 'Tractatus dosium et receptarum magistri Bartholomei de Montignana', namely ch. 1 of the work above named (printed in no. 3444, fol. 345, and no. 7464, fol. 370v), here given as a separate tract and with the colophon 'Finis impositus Lypczigk per magistrum S.T.S. Marcii die 28 . . . anno domini millesimo 509'.

iv (fol. 53v). An index to an unnamed work on ancient history (?): ends incomplete after the letter R.

Bought from Luigi Lubrano, Naples, 20 May, 1917. £6.0.0.

Directorium juvenum in arte medica in Studio Patavino 1

Directorium Iuvenum In arte Medica: nondum in practica exercitatorum: Compilatum per Iohannem Aquilanum ordinarium in Patavino Studio:-

Caput primum de ponderibus & dosationibus:-

"De ponderibus Avic. in ca: finali: 5to canonis:"

Omnibus rebus natura quum dedit pondus suum
et Moyses instituit cum pluribus aliis sua
ac ponderum quae in usu veniunt quae pati et quod
(libere) medicino. Et loquor de ponderibus quae ~~alte~~ eo
stilo ingrediuntur. Pondus & mensura
horum diversificantur secundum Autores. Primo
secundum diversarum provinciarum diversitatem ut scribit
Avic: ca: sua: 4 ca: & Serapio in fine
sui breviarii dicunt aliud est sextarius apud nos (Sextarius romanum)
et grecos & aliud apud italos. Romanorum sextarius (Italicum)
romanum est 20 sextarius italicus est 18: Secundo
diversificantur ratione diversarum medicinarum quia aliud
est pondus unius medicine quam alterius. Verbi gratia (Chaos vini)
Chaos vini sunt lb viiij Chaos mellis lb (mellis)
xxiiij ~~et media~~ Coclear mellis est aureus & (Coclear)
Coclear medicine est aureus j secundum Serapionem (medicine)
Tertio diversificantur ratione diversorum auctorum
ut Nicolaus quod sextarius sunt lb ij & 5 [illegible]
Avic & Serapio dicunt [illegible] drachmae ij
Et dico quod plures sunt diversitates earum
quas vide in Serapione & Avic [illegible] gradu
stili qui inveniuntur [illegible] in L [illegible]

Left margin: Illa pondera non sunt scripta in Serapione ut autem teoretico loquere possimus. — "in suo antidotario ca: finali dicit"

Right margin: [illegible] dus vj unc. — Mel in conferende liquida est [illegible] complere ad [illegible] mea posuit Doc: Lang:-

Gh Napellus est herba sicut helleborus niger anthonoma
sive herba venenosa medietas ʒ 1 interficit & similiter
· i · xx · 2 ·
Respice regionum quia in Italia sunt validiores Et quia
in Nicolao reperitur sextarium vini vel olei
ponitur lb 2 & ʒ quia si reperitur sextarius vini
pinguis vel aliquorum An rasti vel Serapion
sed aut Auicenna ponit ʒ vj & dantur in · i · x · i · quia
Redeundo ad sua pondera que sunt
multum in usu sunt quinque scilicet : granum : ʒ :
℈ : ʒ : & lb Alij tamen annectunt addigunt
duo · i · scilicet ana & ʒ Sed a quibus de minoribus
eo quod sit granum ponderis principium sicut unitas numeri
Et sic cumulando in unitate resoluitur sic
& alia pondera in alia sicut vt in · x · i · alia
possumus duo in resoluere scilicet alia ordine cum
corticibus sunt alia semina sine cortice
quia alia ordine est reperitur apud antiquos vel recentiores
No · a · alia semina terlia secale sunt quia in Italia
a & Sicilia Ideo ponitur · i · alia integrum
alia ordine de qua dicit Iulianus quod medianum
pure venenosum fecit in dosi quod viuus
absque timore dari posset sicut factum fuit
in puella nutrita napello cui sua dabat
· i · granum · i · napelli & post addebat in dosi
ut · i · assuefactus non tunc lederet dum
ponitur · e · ℈ Et apud alios · e · granum xx sicut
dicit Iulianus vel alia scilicet quinque scrupuli
ponderis sunt ! Iam · e · ʒ Et secundum
antiquos scilicet sicut & Nicolaum · e · nova ʒ
ʒ 1 Et dicitur quod iij ℈ faciunt ʒ 1 Addigunt tamen
dicunt quod antiqui ponunt ʒ ʒ ex novis ʒ ℈
quod iij ℈ faciunt ʒ 1 tamen In dragmam
surgit scrupulus triumultiplicatus

Left margin:

Granum · g ·

No · i · xij respicimus
lb 1 medicinalis &
lb 1 dimidiam · i · duas
medias cedia quarta
vj · i · Et media lb di
midie in ij quarta · i · i ·
sed quarta ʒ iij · e · tertia
semis dimidie in ʒ 15
ʒ 1 dimidie in ʒ iij
ʒ 1 in iij ℈ : ℈ 1
in alia xx ·

Anthonomatice na
pella · i · · i · terrelle
non de veneno
· i · e · i · sumo · i · ut · i · sic

Scrupulus
Dragma

Right margin:

& similiter
nisi ex eo
cum eorum
res idem
· i · non mo
dum · i · & ex
omnibus
· i · quia in operatio
ibus dyna
misque ei
resistit · i ·

Semine cum
· i · triticum
apud medi
cos in idem
redigunt

De quo pre
ter dicta hic
bono scilicet
alia non
dicitur

℈ scilicet sunt
x granum xxx
granum sunt ℈ 15
lx granum sunt
ʒ · i · ex
granum sunt ʒ 1
· i · 5

Apotecarij dant ℥ xij
mercatores lb xvi

℥ ß : iiij ʒ	Quartam est ℥ quod constat ex viij ʒ secundum modernos vel secundum antiquos ex ix. Et ℥ est	Vncia Paduani & alemani ponunt ℥ i ex viij ʒ sed francigene & neapolitani ex x ʒ
quia tota lb coagulatur ex ℥ ij	pro integras lb sed lb componitur ex ℥ xij apud medicos quam lb vocatur & cum lb est ℥ 16 secundum mercatores & alios.	Libra
	Ana .i. equaliter idest tantum de uno quantum de alio & non attribuitur uni res quod vt dicunt germani vel galli quod itali	Ana an apud germanos est equaliter sed licet vere ana non equaliter sed apud grecos
de vno	medium. De quibus iste est gratia exempli an ʒ viij	
	ponitur & sunt quod x. quod dico an quod x. an ʒ viij ponitur etiam dicere an ʒ iiij. Sed de M & P	P de illud quod fit per digitos apprehendi
	non integre dicuntur sub compositis de quibus non facio mentionem. Aliud enim per se liberaliter vel per aliud.	
.st. vncia	Pondera medicorum sunt scilicet Solidus Exagium : Aureus : sextarius & quartula	Solidus Exagium Aureus sunt ʒ 1 ß
	potest addere Unciam vel ciatum	
	Solidus est ʒ 1 ß sed sed dividitur tres ʒ dimidiabatur Exagium a solido differt in nomine	
	solo Aureus secundum modernos non est in potestate non dicitur ab illis nisi solo nomine.	Aureus
	in medicinis laxativis fortibus & aliquibus laxativis minus potentis aureus vero est	
iiij	quantum ʒ 1. Unde Serapion de	plus est ʒ 1 quam aureus 1
	dicit ... ad modum lupini & est aureus ... Et Avicenna	
	in ... tercia loquendo de ... dicit Et sumat de ... fortis in potu si sit debilis parum : aureum .1. Si vero	ydropisis ab ...

Solidus
exagium sunt idem
Dragma atque medicina
est aureus

Corpora humana variare vel sic claude [illegible]
Hippocrates aphorismi ij particula

Ut forte sumat ʒ1 Et hec apte argue
quod in medicinis fortibus ponere aureum
est uncia quam ʒ1 Et exagium et solidus ʒ1
In aliis medicinis tam fortibus quam debilibus [illegible]

Sextarius
Quotula

Sextarius secundum antiquos est lb ij et me
dicinis vini [illegible] lb j et [illegible] Quotula
id est solo dicitur ab eo nomine quod addo [illegible]
Ualanus ʒ est 2 15. De non usuali vero
ponderibus ~~vero~~ remitto vos ad Avicen
nam in [illegible] et Serapionem in Breviario
In fine librorum suorum ut patebit [illegible]

Aurola
Cum innocesa [illegible] me
dicina solutiva [illegible]
[illegible] [illegible] existentibus

Caput ij de Lenitiuis

Ambulosi
fore [illegible]
[illegible] [illegible]

Lenitiua medicina
[illegible] ventre [illegible]
lenit mollificat et
facit ventre molle
et debet lenitiva se
precedere solutiua

Emollientia ponderibus et mensuris sequentia [illegible]
[illegible] regularis et canonis in ~~morbum~~ membris
[illegible] habendis qualiter Nota prima

Intencio In omni morbo materia incipiente
a materia quae educenda sit summe a causa morbi [illegible]
adeqr et digestio Ideo Hippocrates dicit digesta
medicari oportet non cruda [illegible] aliquam

Materia cruda vel expel
lenda prius est digerenda

Digestio in [illegible]
[illegible] humore non
[illegible] ad expellendum
[illegible] humor grossus
et depuror

i particula
aphorismi

medicinas digestivas exhibeas fortes Uer
prius lenitiva debent apiri et lubrificari et [illegible]
[illegible] educi per lenitiva et [illegible] necessarie
et [illegible] administrentur medicine Et
virtute eius ingrediantur Et potest id fieri
[illegible] et [illegible] per ea quae supius
et [illegible] assumuntur sicut Uomitus et clisteria
de quibus dicetur [illegible]

Cholica
passio
[illegible]
[illegible]
[illegible] et in
fluxus

Materia cruda quod est
apta et digesta ut
expellatur vel [illegible] grossa
[illegible] subtiliare [illegible]
[illegible] subtiles
ad [illegible]

De lenitiuis

Nota Lenitiua ante purgationes
sumenda quae sunt lenitiva quae sunt
medicina A lenibus autem sic incipe debet
regulariter Et [illegible] sic magis sunt cibalia
quam medicinalia et dari debent [illegible] [illegible]
Hoc autem sunt [illegible] dico zeronia gallinae
[illegible] ova

Illa cenisula [illegible]
[illegible] cum [illegible]
et magis rubeo
quam albo [illegible] rube
[illegible] magis ab
[illegible] [illegible]
[illegible] quam [illegible]

[illegible] [illegible] debiles
[illegible] quae prius medicatio [illegible]

quae debi
[illegible] [illegible]
molestari
fortibus
farmaciis

In summa et [illegible] hoc tenendum est ut
purgatio vel evacuatio fiat nisi lenitiva
Precedat: demptis materia furiosa et mi
norativa evacuativa prius possunt dari et quae
[illegible] [illegible] ad cholicam passionem apta [illegible]

Int[er] cetera auxilia contra pallinaz[?] et clystariorum vel eorum sorbilia bu[?] hordeo in zarraco[?] una hora aut media ante prandium In sentitum[?] est dare v aut vi vel viij prunas damascenas aut iiij[?] hora ante prandium prius ponatur in aqua ut ingrossent et plus leniant

31 aut ʒ s vel cum uno unciam passarum passularum aliorum nigrarum restringitur sicut ficuum levium est dare v vel vi ficus siccas que sunt recentes iiij vel v carneas sine ficus pigroses aut album Vel fiat decoctio ficuum et decoctionis et bene levis ficus leviter multum sicut azaroy docet facere electuarium de ficubus quas ordinat contra constipationem Recipe ficuum ad pro una 2/1 aqua partes et pone ad ignem lentum donec veniat ad statum valde et da de eo constipato 2/iij vel circiter plures aut unam quod tunc laxabit Electuarium est

Triplex est una quae manna id in vita et quod fit aggreste et restringit fluxum Manna recens quae laxat deposuit in eis sicut quod cor[?] fiunt stomachum et lexat et sic fiat depositum stillis

Ficus malos humores quam attrahunt et inflammant superfluitates fortissime ... Simul

Electuarium de pinguibus maxime et senibus

vel Recipe seracholanum[?] mundatum valde safran aurisi[?] 2/iij ficuum albarum pinguium mundatarum xxx (numero) tritura tunc in mortario ligneo tenuissime Stom[?] zucchari ʒ iiij tere et incorpora cum ficubus et melle despumato Et si non possit bibi cum vino et incorporando unum ad insipide electuarium cum eis aquis decoctis ficuum q.s. Da mane de eo electuario quantitate cum

Aliud sicut est Asarum quod valde utile senibus habentibus ventrem durum Quintum lenitivum bonum est et utile Est brodium pulli

Maxime contra venis flatulis mesmenes vel malas partibus humor[?]

pinguis vel galline hora et hora ante prandium media stella ad saciandum vel sex[tum] albis semen carthami seu dece[?] quod noceret stomacho

Hastre Gelba[?] ... ... stomacho norsat[?]

in quo dece in Haste Aliud est brodium cum re rubeam Aliud est brodium caulium Recipe col caules de mane antiquus ... ab eis remove aliud et cetera ad brodium ad mediectatem usque in multum

Caules paruimp[?] decocte leniunt ventrem quod a multo decoquuntur resolvunt superfluitates et constringunt

zuccarum rubeum est calidius et magis abstersivum zuccarum thabarzeth est albissimum et purissimum quia fortius [illegible] zaccara nigrum [illegible] [illegible] quia [illegible] harum
ad [illegible] ventre [illegible] [illegible] [illegible] et pot dari

Medicine lenitive [illegible] hora una [illegible] dari ad [illegible]:

decoctio papaverum malvarum vel althee cum [illegible] et [illegible] violarum
dosis [illegible] brodium est media [illegible] scutella. Tempus aut exhibendi est [illegible] hora an [illegible]
Nam [illegible] ... [illegible] et forte [illegible] cum col... primere ... ita quod [illegible] [illegible] facerent [illegible] ... Pro delicatis aut adiungas et sunt zuccarum rubeum zuccarum thabarzet aut zuccarum per... pondiarum Ut Rx scutellam mediam de brodio ... de [illegible] et dulce ... ʒ [illegible] de a... liquo predicto zaccaro et sumat [illegible]

[illegible] ... periculum ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible]

Themamabin ... Serenabin ... Acetosi:

zuccarum thabarzet in lacte ... iuvenis ... colerici ... dolore ...

Leniuua Medicina sunt potentillis ... aque lactis vel serum et precipue capriuum exhibendo de eo ʒ iiij aut v. ... aque ordei ... dosis ʒ iiij aut v. ... [illegible] ... sicut in acutis passionibus et febribus pestilentialibus Aliud est dare ... vel vj sebesten et precipue medullas pulpas cum aut pondus ... Aliud est Ius galli decrepiti et magis ... verberati De hoc vide Mesue de Iure Galli et confert dolori ventris et colice. Aliud est Iuleb violarum [illegible] zuccarum violarum ʒ j aut ß aut pasta ... et cassia et manna danda ʒ j aut ß usque ad duas ... adultis in dactilis vel pond ... In pueris ʒ ß ~~[illegible]~~ ... sunt ... ab ʒ j usque ad ij

Serum ... ptimum ... [illegible] ... venis

Rx Galli ... quod desanguinatum ... virga ... Illico ... deplumat ... ventre ... de [illegible] ... anisi seminis ... [illegible] in aqua sufficienti ... Ius mixtum ...

[illegible] ... ad ... [illegible]

Inter olea sunt Oleum Amigdalinum oleum sisaminum oleum olivarum maturarum In dosi ʒ iiij aut ß Est aut ultimum medicamine in indurantie ventris ... ut ... bituminosis solent pariectes ... in ... et ardore in colericis Ideo medicus

... in ... [illegible] ad ... digiti

Item themamabin ... [illegible]

[illegible] grana

[illegible] oleum [illegible] olive

4

pille aloe sumpte hora ante prandium purgant stomachum et que sumitur circa in[...] pille aggregative imitatas supplentare et mundandas Mesue dicit per dyrorum [...] emunctionibus / cholera melancholia

[...] sit cum eis bene et postea administret oleum et [...] tergis Nam non videl aliquis appetitus ut olei bibat

Lenitiva fortia sunt electuaria quorum qui vivere primum de diacatholicon dyacassiafistule post Nicolao In dosi ℥ iij usque ad [...] et usque ad ℥ ij. 2m electuarium de psilio [...] quadraginta dosi ab ℥ ß usque ad ℥ j. 3m electuarium de epithimo quod non [...] in usu. In pillulis vero sunt pille aloe[...] de aloe de sera [...] in robustis pille aggregative in prima dosi [...] a longinquis [...] ista autem dare [...] et in corporibus [...] in lenitate [...] sine difficultate [...] exhibere [...] solutivum: quia si lenitivum [...] tum debilem [...] sunt [...] forte laxativum [...] in parva dosi Et hac cautela [...] medici [...] Nam volendo dare laxativum [...] dosim ignorat forte [...] In apoteca [...] et videat medicinam et dosim eius: et nolite [...] ab aromatariis: [...] in dosi medicina ab authoribus [...] destructa

Caput iij de Vomitivis

[...] quedam vomitiva sunt simplicia quedam composita Item que sunt lenia que fortia que mediocria A lenioribus [...] [...] regulariter [...] a fortioribus [...] lenia simplicia que sunt primum [...]

Non omnia vomitiva [...] dare [...] et non calida [...] da calida omnia [...]

[...] galli in aqua [...] vomitiva dissolutum [...] veneni

Margin notes (right): [...] maxime melancholia choleras humores purgat. / [...] pille [...] Dosis ℥ j / aut ℥ ß [...] / An vomitivis [...] / Vomitiva simplicia lenia: / Optimum remedium [...] venenum [...]

Margin notes (left): iiij / [...] / Medicina vomitiva [...] / [...] in stomacho [...]

Lingua ysophagi sunt continuitate cum stomacho et labio inferius / Exoluit(?) ... tepida cum robur petre(?) ille therepentice / Cibus tepide sumptus movet stomacho

[illegible] medicina de- [illegible] vomitiu[a] aut [illegible] calida [illegible] frigida cum tepida

-m aq. ordei tepide datum: dosis haud e ʒ iij
aut v. per se vel cum virtuosis Exemplum Rx
aq. ordei / aq. tepide ʒ iij olei olivarum(?) ʒ i ß misce
& da tepide Aliud magis irritativum est po-
nere in oleo zyzannino pennam & guttura in-
tromittere Ad idem de digito virtuoso Sic dico
de alijs rebus virtuositatem habentibus que ad
nauseam & vomitum irritant ut comesto ~~[illegible]~~
~~[illegible] & [illegible]~~ : multa sicut retentiua(?)

vel longius (?) [illegible]

Omnia virtuosa aq. [illegible] stomachum & prohibent appetitum

Omnia dulcia nata(?) in stomacho

Vomitiua Levia & composita Sunt Sy-

rupus ~~acetosus~~ Oximell ydromel aut mel
lixatum & oleum licet de per se ad vomitum incli-
nat dando ʒ iij vel syrupus predicti Ut Rx
Syrupi acetosi ʒ i ß aq. ordei ʒ iij & da post
cibum plurimum stet [illegible] et vomitum
cum cibo & medicina in stomacho existente bene possit
miscere & operationem intendere Si non tunc
adiuua cum digito vel penna virtuosa vel
licet oleum sunt sua virtuositate stomachum relax-
are eius retentiuam debilitare Adeo nau-
seam et Vomitum excitant

Ydromel aut [illegible] ad [illegible] consequenter vomitus

acetosus

Tempus Exhibicionis

patiens quiescit vomere poterit

Dulcia [illegible] appetitum

Vomitiua mediocria & simplicia

[illegible] sunt Aneti & semen eius Nas-
turcium Sc: raparum attriplex sc: & radix
eius panis azimus fermentatus pulpe fabarum cocte
cum melle & semine & radix melonum et
cucumerum cum suis seminibus Et dentur decoctio in
aq. & adiungi cum virtuosis simpliciter combinando
plures simul vel cum una eorum requisito

weysser senff exuca

dille

Flores & hebe [illegible] semina [illegible] radices [illegible] ʒ i ß

Rx flores aneti attriplicis ana m. s.: se: ra-
parum ~~ʒ ij ß~~ alias m. s. decoque ad consumptionem
tercie partis de colatura accipe ʒ iij cum
virtuositate aliquam ʒ i aut ß

Item composita: Est Oximel

compositum aut squilliticum quod simplicem
Squilliticum fortissimum simul dat
oximel quod remissius
simplex magis remissum.

Oximel quod [illegible] magis quam [illegible] & [illegible] compositum

swelling zwyfel

Arcticum est maxime mordicativum et penetrativum quod in complexione penetrantius dicitur poni vel maxime absumptivum,

Helleborum ex toto non est venenoso nigro terminatur 5

Si arcticum

mixtum da ʒ i ʃ s cum decoctione dicta Ista vero medicina que magis debent aggravare stomachum cum ex Iudeus inutilis non ad expellendum sed in hoc coniungit et sumunt tamen aut potius aut superflua que stomachus contra quae ad vomitum et furialis natura exigendo sed hic

In Vomitu dicitur sub rapham silvestris vel ortulanum seu radice raphani :-

Raphanum vero dicitur vomere de aut tibiis elevat aut cibus quod post cibum modice sumptus deprimit

In gradu forti Vomitiva sunt quaedam

simplicia et composita et sunt cum non comma et faciunt hoc pungendo et purgando ut raphi radice : et sic : cum et decoctio raphani recipe et et sic : carnis et sal indiffer et Bauzarch[?]

Species Panis

Sal Salis [?] / Gemma

bulbi porri

Lucida faciunt hoc vertando et habendo manum ad stomachum sicut Barbara et cum decoctio esula pugnantis

Barthapon[?] na sup bomer

et semina barbare rapha et cataputia maior aut vinum et radix cum : Sibi decoctio cum :

Nux vomita Helleboris utrisque similis et cum decoctio [struck] sambuci similis esule [struck] [struck through line] Horum aut de

inferior Baldocule

Rx radicis raphani silvestris [?] vel lebero ʒ ij sed atten sluc rape aut ʒ i azari ʒ i ʃ s bulient in tts[?] aqua usque adeo tolle in addel cum vel zanzari rapse recipe et superiore ʒ i olei Zizanium ʒ i Arcti ʒ i ʃ s fiat Vomitivum :)

Semibalsam raphab inferi te supra faciunt vel ad in fer radicem et seressp.

corticis furatur fit se Vel cum admixtione alicuius superdictarum de plurib sunt vis quod laude quod fuerit vocatur dicte in decoctione recipiat ut sic Rx unius quod decoctionis attemperatis ʒ iij decoctionis ellebori aut raphani ʒ i ʃ s misce et huius subito sunt qui bibit Venenum cum terra sigillata et aliquibus appropriatis ad venenum et mortalis non cum pe na sendigito virtuosus. Aliter composita a Nicolao positus in suo antidotario

Terra sigillata contrarietate resistit veneno ut stomachus firmat fastidium

Vomitivum [struck] Rx Vomitivum supra lac ʒ i ʃ s olei ʒ i ʃ s zizanium in electuario qualiter vomitivum

Non Quando Vis dare fortia vomitiva corpus debes ante purgare et humectare multis cibis bonis et potibus sicut supporta adde hellebore quod [struck] etc /, Et ideo aphorismum estate quidem superiora hyeme inferiora et ex aphor: quicumque aut et qui non vomere debet Non cum hiis et volunt longum sed partus

Et estate est vomitus melius quam hyeme

Aurel[?] Multos ebes vidi pudio gingis si vsa ind.

Regula

Aurea humida faciunt fluere frigida stringunt humida debilitant Utrumque virtute frigida confortant humida appetitum confortant

hiis Ergo estate pholeze hyemis phlegma autumpnum melancolie vere sanguinis cholera humilis humor

Et in quibus timere de ruptura vene in pectore: De Iuvamentis et Nocumentis vomitus Vide Avicenna. Quarti sufficit hic dixisse gradus vomitivorum et modos proicendi exhibendi et medicinas vomitivas

Capitulum iiij de Suppositoriis:

Nunc dicendum est de hiis que per inferius sunt administranda Leniendo et evacuando simul sicut sunt Suppositoria et Clisteria. De suppositoriis incipiendo dico quod quedam sunt naturalia quedam artificialia. Naturalia sunt in tri gradu Leni, forti et mediocri. De lenibus est blete: caulis / mercurialis: malva tamen ~~radicibus quoniam vere stipite salis~~ : inunguntur melle: postea ad modum suppositorii forte :-

radicesque stipites sunt facta

Aliud fit ex lardo tam dulci quam salito et salitum plus lando: Quia ratione pinguedinis lenit ratione salis incitat expulsivam. Aliud fit ex caseo salito quod ratione lardi lenit et ratione salis incitat virtutem expulsivam. Possent et fieri ex caseo non salito involuto cum melle et valet in vermibus. Aliud quod fit cum stercore muris et illud multum incitat virtutem tam in pueris quam in adultis. Sanguisuge cimices excitant solum ad modum suppositorii vel ~~et~~ similiter pendice suppositorie in parietibus cum vermes multum et quia fit magis artificiale quam naturale. Mediocria non sunt nisi artificialia quia de melle solo quia de melle et sale. Et propter hoc est REGULA Recipe ad ℥ j mellis ~~[illegible]~~ salis ʒ j aut ʒ ponatur ad ignem bene decoquatur et scribe sic Recipe Melle ℥ ij Salis ʒ j bulliat mel donec sit coctum ad spissitudinem: Post in plus quam unum

Hec de lardo possunt longa digiti minoris et ponatur in anum post tunc fieri spissum aut tenue aut longum secundum dictum medici:

Decoctio ad spissitudinem Sal virtutem expulsivam multum stimulat et incitat

Sal fit ex sola aqua salsa unde et insipida et et sine dicitur coquatur ad eam quantitatem et sic teratur Aliud j simplex Sal gemmae sali: et sic et reseliguntur sal: et hoc: Sal medij fodere: fit ex

Sal { Nitrum et baurach et sal gemme ideo in arcuantibus et suppositoriis. Gemme autem phlegma / ex chanibus phlegma Indum melancoliam purgat

panis quem Masse in id redigunt quo nos vinum exprimunt natura saturata. Et fit ex fuligine decocta in aqua oleo et vino regul imponendo sanguineis ut coagulos addendo in finis ineres fit ex ex talco.

mel conservat medicinas ne putrescant et fructus ita delectabiles et recentes conservat ac si modo fuerint decerpti ! Item suppositoriorum mel

Mel vero . "accipere secundum"

Salis "[struck]" quod vis accoque et funde super lapidem vel asserem politum et fiet suppositoria in longitudine digiti minoris . Possunt etiam fieri de pasta facta ex farina aqua et sale cocta simul in furno : aut vitello ovi cum sale in panno lineo . Et de fortibus in aliis scriptis singulis unum fit de sapone albo cum axungia . Aliud ex sale gemma vel alumine aut ex radice cucumeris azinini et possunt fieri ex pluribus rebus Sed pro exemplo hec sufficiant Et hys utimur in magnis morbis

Artificialia sunt quadruplicia : quedam componuntur ex melle et pulveribus ingredientibus cum sale gemma : quedam ex melle cum quibusdam liquoribus sicut ex felle bovis : quedam ex melle et sale non gemma Exemplum primi Recipe mellis deinde pulveris [struck] hiere pigre . quam dicunt ipsos ingredientes Nota Regulam ad ℥ i mellis ponas ʒ i aut 5 specierum ingredientium : La regla de sale ex ponas ʒ i aut 5 specierum quod vis accoquere et mixtare Ut Recipe mellis ℥ i specierum hiere pigre ʒ i sale gemme ʒ i aut 5 decoque mel et cum coctum fuerit impones species et sal et fiat suppositorium Unde pulveres non debent poni in decoctione Ne virtutes eorum decoctione resolvantur His autem communiter non utimur propter eorum amaritudinem que in eis existit ratione aloes Secundi Exemplum quod fit ex melle et sale gemme et pulveribus fortibus sicut hellebori albi euforbii scamonei et similibus Hys autem dicimus pulveres quia ipsos fortes Pro

Left margin notes:

mel vero quod ro ... bilissimum ... et ... apes ... ...

Sunt qui ... lavando ... ...

Vel accipi ... ac mede in ... la de ... po ... in oleo ... sale ... ... aut sunt ... ... vocantur hiera ... quod ... [struck] ... ... quidem

Unguentum pulveres ... quam ad ... redacti

Right margin notes:

quam suppositoriorum mel quod factum est ... mel optimum ... et bonum ratione ... quod ... ... quod apes ... ratione ... ... ratione coloris ... aureum ... clarum coloris ... ratione saporis quod ... dulcius et melius ratione ... quod in fundo est melius ... ... quod ... residet ... in fundo ... medio in fine ... melius Pli : in . ii . ... quod ... ... deterius :

Pulveres ingredientes sunt pulveres electuariorum et confectionum descriptorum a doctoribus et autenticis scriptoribus ut hiere pigre

Pantaleon dicit quod etiam in electuariis valet

aloes cum sit amara ...

Sal sacerdotale confortat stomachum mundat caput et stomachum a phlegmate

Hac nota regulam ad ℥ j mellis ponatis de pulvere forti ℈ ß aut ℈ x. Et salis ℈ j a ß secundum quod vis irritare magis aut minus. Ut recipe mellis ℥ ij coque et misce euforbij ℈ j salis ℥ ij fiat suppositorium Tercium exemplum quod fit de liquoribus cum suo melle et sale gummi quoniam sunt sicut fella et precipue fel tauri cum suo tithimalli et potest ad ℥ j melle de suo ℈ ß aut ℈ vj ut recipe melle ℥ j felle taurinum ℈ ß et potest addi de sale parum si vis et fiat decoctio et suppositorium. Aliud exemplum quod fit de melle et sale vero quod sunt de sale gemma sale indo sale nigro barrach sale armoniaco nitro et melle recipe quod si ad ℥ j mellis ponatis ℈ x. a ℈ ß de salibus et fiat suppositorium in modo dicto. Mel autem quod dicit decoqui dicit quod mel aptum et dicit decoqui ad effectum sui sufficiunt. Signum autem sufficientis decoctionis nostre est aut ponatis in spatula super lapide vel assere politum et non fluxerit si stet est satis coctum si non tunc non dicit Canon de observatione suppositoriorum est quod ipsa servari debent in oleo vel aliqua pinguedine. Ratio est ut melius intromittantur in anum aut minus mordicent et ledant. Et hec suppositoria administrata evacuant leniter et mediocriter et fortiter si fuerit tunc laudabilis est evacuatio et operatio eorum vel efficientia et plus quam deberent evacuant. Et hoc casu et stomachus et viscera sunt confortanda in regula calefactiva et reliquis restitutionis ventris De quibus patebit loco suo j°

Fel tauri. si ungat umbilicum fiat fluxus similiter

herba quedam nascitur de se dans

Ad fleg. recipe melle ℥ j salis gemme ℈ vj.

Fleg. melan. / fleg.

Sales ⁊ isti sunt fortiores quam

Coloquintida et helleborus albus si immiserit in ventre fient fluxus irrestringibiles alleg. quod sola vix possit exigi quam vis.

Caput Quintum de Clisteriis :

Nota quod differunt Clistere et Enema quia
enema est liquor qui immittitur Clistere autem
proprie instrumentum licet nos uno pro reliquo utimur
pro liquore et instrumento Fuit autem Enema
inventum ex ciconia ipsa enim egro-
da et constipata iuxta littora maris deam-
bulans rostro impleto aqua marina im-
posuit in ano et post ipsum exivit magna
multitudo aque et sic ipsa sanata fuit: Videntes
casum istum medici Clisterisare excogitaverunt
+ ut superflua patiente ventre adhuc minoraret
et laxaret Sunt enim clisteria quedam lenia
quedam fortia quedam mediocria :
Lenia: primum est aqua ordei et risi Vel de
ordeo excorticato et sic est plus alterativum et
lenitivum Aut non excorticato et sic est magis
abstersivum Et eius quantitas est lb 1 vel lb 1 et ʒ.
et cum oleo violato imponitur Aliud fit ex bro-
dio vel pulli vel galline vel aliorum carni-
um Hoc enim ... sit pinguior et convenit
ubi magis vult lenire Et non pinguior vel
vis lavare tunc ita coque cum sale lb 1 et ʒ
et potes addere ʒ 1/2 zuccari rubei bonum et
valet in ... puellis decrepitis et
debilibus Circa hec quidam dicunt quod si corpus
non possit propter ... recipere instrumentum ... dicta
clisterisatione corpora ... clisteriis ... brodiis
ipsum longo tempore unde posset decumbere. Extra
... fit ex lacte Verbi gratia Ex lb 1 cum
addat aliquid de zuccaro vel de melle si
non sit febris 2/1 et convenit in ...
puerorum Nota in principio ...

infantibus imponenda sunt amara hec sunt apta
vermibus ut lupini semenina aloes dicit quia fu-
gant vermes sursum sed dente tria per os ut
vermes deorsum fugat Et infantibus danda sunt
dulcia allicientia eos idest in puere [illegible]
vermes dicit pom oleum quod [illegible] pome [illegible]
teigis que sunt [illegible]tare [illegible] [illegible]
olea Et si vermes sunt de natura veneni
[illegible] [illegible] & sursum ascenderet Ideo
mulieres venete [illegible] dat panum de oleo

Medicina sunt ex decoctionibus [illegible] in
dientibus decoctorum Et hec sit vnum modus clisteri- ✓ que per os annum
zandi seu administrandi enemata Variale in
ventre sive variatio earum ex quibus fiunt
[illegible] variale sive variatione maxime pertinent
ad quod medicus intendit Et sicut sunt que
lenitiva alterativa constrictiva mun- aliquando aliqua
bia respicientia Lenitiva et mollificativa sunt [illegible]
Malua altea Malua [illegible] vel branca atriplex
[illegible] & [illegible] semen lini psilii fenugreci:
Lenitiva et alterativa sunt viola vnde violare ✓ [illegible]
lactuca portulaca [illegible] & [illegible]: + [illegible]
Abstersiva decoctio ordei [illegible] decoctio mercu-
rialis vel [illegible] Subtilativa sunt
capillus veneris lupulus [illegible] [illegible]
milium solis [illegible] [illegible] radix + [illegible]
[illegible] [illegible] et semen cornu anisi feniculi petrosili
Subtiliativa et resolutiva Ventositatis decoctio
Camomilla mellilotus aneti siler [illegible] semen anisi [illegible]
[illegible] [illegible] Constrictiva sunt cortex
[illegible] plantago bursa pastoris [illegible] [illegible]
corticis vel castanearum [illegible] [illegible] +
semen [illegible] portulace seta robusta sanguinis draconis
[illegible] [illegible] robusta terra sigillata ×
[illegible] Bolus armenus et hyppoquistidos
[illegible] barbe
[illegible]

Alia cum constrictiva et [illegible] si velis [illegible] et alia [illegible] edunt [illegible]

Vt si melancholia do[illegible] nec [illegible] melancholici [illegible] de aliis humoribus

[illegible] violarum [illegible] sunt violarum

Animalia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vocant

Quasi extractis ex [illegible] innumeris [illegible]

arung[l]ossa
lingua avis

Respiritiva appriata sunt pro Epar ut Endivia Epatica [illegible] scrofula. Respiritiva
Cor Borago Buglossa mellissa Splen [illegible] tamarisch [illegible] cappari
Caput sicut Balsamum stecados maiorana
Stomachum ut mecia absinthium [illegible] et in
aureolis simpliciter [illegible] annis [illegible] videre
Consolidaria sunt [illegible] masticke
munia | recipe
Pro decoctionibus [illegible] aquarum velis [illegible] lb iij vel iiij Et bulliant in ea res usque ad consumptionem medietatis vel tertie partis Deinde colentur et ponatur [illegible] Et decolatura os recipe In adultis lb i et s usque ad ij In pueris lb s usque ad i Exemplum de lenitivo et abstersivo Rx Malva altea mercurialis ana [illegible] s bulliant In lb iij aque usque ad consumptionem [illegible] medietatis cola et de colatura da lb i et s sub tepiditate [illegible] ʒ iij Est vis addere de laxativis [illegible] ponendo [illegible] i s usque ad i et s [illegible] et post addi in decoctione [illegible] et [illegible] Si plus vis lenire [illegible] [illegible] adde ana [illegible] s [illegible] i s Si magis abstersivum De resolutione vero [illegible] Rx Camomilla melliloti [illegible] ana [illegible] i Carvi [illegible] bacarum lauri ana ʒ ij bulliat in iij lb aut iiij aqua ad consumptionem medietatis aut 3e partis cola da colatura recipe lb i aut s [illegible] Deinde pone olea vel [illegible] aut ova aut sal
[illegible] De oleo [illegible] [illegible] oleum [illegible]
oleum [illegible] et [illegible] dul: medull: [illegible]
Oleum camomillinum [illegible]

Oleum { Dulcium [illegible] frigidum et lenit
amigd { amarum [illegible] calidum et abster[git] [illegible]

Oleum [illegible] [illegible]
[illegible] destruitur [illegible] stomachi

Left margin notes: [illegible] | [illegible] | Ambrosia | [illegible] | Nota

Right margin notes:
Endivia magis appriat [illegible] epar
Non [illegible] [illegible] [illegible]
mastix [illegible] stomachum
Non [illegible] colature [illegible] lb i s in adultis In pueris lb i aut s
Omnia clisteria [illegible] [illegible] tepida [illegible]
Omnia olea lenit [illegible] [illegible]

Et butirum et precedentes huius sunt proprietatis oleum (ut valde mitigativum dolores). Quedam oleo calida sunt resolutiva ut camomillinum, aneti, (aliquando) dig. adiunctis aliis: lilium, laurinum, butirum, sambucinum. Quedam aliquantum ut violarum, rosarum et ut succi blete, recentes de coctionibus materialibus. Doses oleorum pro clistere ʒ iiij usque ad iiij ~~lib~~. Quantum ad sunt sal indum zucarum, sal gemme de istis fortibus salibus dosis ʒ 1 ~~ʒ 2~~ usque ad ʒ ij. De sale gemme usque ʒ 1 ʒ 2 interdum ponuntur et alia ad clisteria ut zuccarum aut sua sicut zuccarum et habetur et zuccarum violare sicut in febribus ut melle rosato et colato propter abstersionem et pos... de his ʒ 1 vel ʒ 2 aliquando ponuntur ij ut iij vitella ovorum quia huius leniunt et confortare intestina et faciunt ut clistere... intestini adhereat. Aliquando et fortia solutiva et ponuntur medicinas appropriatas ut

Clisteria fortiora primo cum clistere quod describitur in antidotariis gravem ... cassie fistule ʒ 1 ʒ 2 diacatholiconis ʒ 1 ʒ 2 ut ʒ 5 (ʒ 1) carthamus aut coloquintida bulias et colata capias ne offendas intestina. Coloquintida ... ponitur pro posse ʒ 1 aut dimissis pluribus distemperantur in alia decoctione electuaria composita solutiva appropriata humoribus ut quod pro phlegmate capitis ~~diaphinicon~~ aut electuaria indum Hierapigra benedicta. Pro phlegmate: Lapidis lazuli. In cholera autem diaprunis solutivum electuarium de succo rose: diacatholicon. In melancolia diasene electuaria de epithimo id non est multum in usu confectio hamech vel hieras magis. In parte autem sanguinis ponuntur lupinos cassie fistule fumum terre. In passionibus mediocribus ponuntur et decoquuntur

[Left margin, beside top lines:] In vitella ovorum maxime leniunt intestina et confortant et fit ex oleum ex vitellis ovorum quod valet in fissuris ani vel labiorum

[Right margin, top:] valde mitigativum dolores

[Left margin, mid:] Zuccarum violarum fit ex zuccaro violarum ... olas minuitur ... de addendo ij partes zuccari. Ita fit zuccarum rosarum capiendo rubeas rosas et ... violarum vel mel rosatum adhereat

[Right margin:] Mel maxime abstersivum

[Left margin:] Vini boni vitella ovorum intense ... sunt ... carnium

[Right margin:] nimis forte est

[Left margin:] Coloquintida in passionibus acutis. Et debet ligari in petia usque ad ʒ iij quia si non ligata posset aliquid remanere et intestinis adherere et facere magnum dolorem

[Right margin:] mesue. Diaphinicon purgat phlegma ... in fine ... confectio ...

[Left margin:] Diaprunis non solutivum ubi dragunti ... scamonea ... ingredi... quando non solutivum hic non ingreditur

est peculiaris medicina mun. [illegible]

Hermodactilos [illegible] et electi: qu(ando) ab ½ [illegible] usque ad ½ ij vi(rtu)tis grad(us) in phlegmate ℞ decoctio [illegible] subtiliand(a) et resolutiva lb 1 & s salis g(emme) 3 iij olei anetini ½ lb 1/5 et hiera pigre ½ 1 [illegible] ½ 1/5 fiat Enema & tepidu(m) detur et no(n) nimis calidum. In cholera ut ℞ violar(um) malve [illegible] blete mercuri(alis) alias an(a) m 1 ordei mundi m s fiat decoctio de qua accipe lb 1 & s olei g(emme) et violar(um) an(a) ½ 1 fiat ʒ ij electua(rii) de rosis succo ½ 1/5 fiat clyste(re): [illegible] In m(elan)cholia pone de cassia et de electuario hamech vel diaseue vel cassia vel diacatholicon ℞ [illegible] capitis veneris an(a) m ij [illegible] seminum ½ 1/5 coquitur in lb iij aque ad consumptionem [illegible] colatur de qua accipe lb 1/5 in admixto olei [illegible] ½ 1/5 vitella ovorum no ij salis g(emme) [illegible] 3 ij electua(rii) hamech Indi: an(a) ½ 1 fiat Enema

suppositoria
Enema in phlegmate

In adulte pone [illegible] de oleo ello ½ 1/5 et ½ 5 [illegible] ½ 1 [illegible] In cholera

Salis +

[illegible] ½ 1/5 cassie ½ 1 Electuarij In melancolia

Caput Sextum de Medicinis digestiuis:

Postquam dixi de elementibus corporis et educentibus generaliter [illegible] nunc [illegible] dicere de digestivis 2o de alterativis [illegible] de quibus [illegible] ad digestivas medicinas [illegible] scire in quibus morbis [illegible] digestio [illegible] 79 [illegible]

Nota morborum [illegible] sunt [illegible] Digestio aut [illegible] humorum expellandorum [illegible] non [illegible] solum [illegible] alterare [illegible] morbis [illegible] malis [illegible]

vel humor peccans est inobedibilis ad benignum
et corrigibilis aut non. Si est corrigibilis tunc ne-
quit evacuari statim digestio cum ipsa præstat ad
expulsionem. Si quit alterata et qui redditur ad
benignum. Si vero non est corrigibilis tunc po-
quit digestio et post evacuatio et eradicatio eius
regulariter operando. Unde illud Hippo: diges-
ta medicari etc. Dixi regulariter operando
quia contra in materia multa et furiosa et veneno-
sa non precedente digestione evacuamus ut in alle-
gato aphorismo. Corolarium sequitur. Male
quidam medici faciunt qui a principio evacuant statim mor-
bis saepe incurabilis existit. Corolarium 2m. Male
faciunt medici dantes digestiva et evacuativa
electuaria in senibus corporibus quos redarguit Hippo:
2. parte aphorismorum: et in libro: Humor autem peccans
aliquando peccat sub grossitie aliquando in viscositate
quandoque subtilitate. Ideo grossum digerere et calida
et subtiliativa viscosum cum incidentibus. Nota
Medicine digestive exhiberi sub una forma
scilicet syruporum et aquarum. Syrupi sunt duplices scilicet
generales et specialis sive appropriati. Aliqui etiam sunt
duplices scilicet distillate per alembicum vel decoctio
[illegible] In aliquibus faciunt ad propositum
et meliores medici. Aque distillate de et [illegible]
[illegible] plurimum [illegible] per actionem [illegible] alembici

Nota inadvertendum. De syrupis et iulepis
[illegible] decoctio [illegible] et po-
[illegible]: Syrupus a syrus [illegible]
[illegible] Iulep a syrupo in [illegible]
[illegible] est [illegible]: quamvis [illegible]
syrupi [illegible] Iulep fit ex zuccaro
tunc syrupus autem ex zuccaro et melle. Iulep
requirit maiorem decoctionem quam syrupus et [illegible]

qu ad infectos decoque & non de aqua Rob
cum de vini inspissatum ad spissitudinem supra
quod Robob quod succus inspissatus a caliditate solis
aut ignis Et modernum vno pro alio quasi v-
tuntur Aqua que vulgariter dicitur quod est distillatio quod a
decoctio & quod pura decoctio cum sit ex herbis
radicibus & seminibus sicut ad bulitum quod ponit
a quod ad hec dicta vel modernum vocat
decoctio cum medicina aliqua laxativa descendendo
quod specialiter Volo dicere pro de syrupis vsua-
libus appropriatis singulis membro et etiam aliquibus
digestivis ad cognoscere quibusdam regulis :

Prima Regula Morbus dicitur vel digerere
rere humores vel est per quantitate vel per
qualitate Si per quantitate tunc pro intende ad dispo-
sitionem & remotionem membri mundandum Si non
per qualitate tunc vel est morbus appropriatus vni
membro aut quibus pluribus Si primo tunc dabis
vni digestiva illi membro tantum appropriata
Si 2m vel membra est vna vel diversa pro
vnum dabis digestivum 2o dabis digerentia
appropriata ad diversas medicinas /

Secunda Regula Syrupus Vsualis
de per se non dat quod cum ad hoc est
multiplex Prima quia habet tantum de dulce-
dine quod ad nauseam deduceret 2a est quia per
aquam reddit liquidior dicitur per hoc subtilior
ad assumendum 3a 2a quia per aquam dat syrupus
potentius ad membra distantia Ita quia aqua
est de per se habet virtute digestiva dicitur se
mutuo iuvat In digerendo & adequando humores

Tercia Regula Est de dosi digestivorum
Nam quod dosis digestivorum est syruporum
vsualium 3 1 & 5 aut plus lb aliquis intendit

Idem est Rob &
sapa quia sapa est
liquor coctus
usque ad diminutionem
dolores magnos

Idest credo pene-
trativum subtili-

hoc non laudo Quia grauant multis nauseam facientibus Vel si est adiciatur quantitas ℥ iiij quas misceantur cum sirupis Vel quod dantur seorsum dosis ℥ iiij ad v pro vna vice

Quarta Regula Si medicus voluerit clarificare syrupum ut efficaciter magis placidus et delectabilius fiunt debet fieri duplata quantitas vltra predicta ut facta clarificatione de resolutione et quantitas maneat in dicta dosi Item vel dico de aquis Et propterea si voluerit aromatizare usualem syrupum vel aliquis debet augere dosim.

Quinta Regula Melius est dare syrupos non clarificatos quia melius operantur et propter multa stante acuta

Ad perfectam clarificationem melle est apponere ad cantharam [illegible] [illegible] :

Sexta Marsilius de sancta Sophia in suis consilijs dicit quod medicus in sirupis confortatiuis apponat aliqua confortatiua leuiter ut sunt Mastix absinthium Menta et consimilia quia confortant operationem

Septima Bartholomeus de Montagnana An cum syrupo calido vel frigido ponenda sunt aliqua cordialia sicut melissa Borago Buglossa vel similia et ad casum aliquem ut melius actiuetur syrupus et confortatur virtus :

Octaua Medicus volens ordinare syrupum usualem debet sumere aquam appropriatam membro cum efficacia syrupus Unde aliquid sic syrupo rum aliqua respiciunt caput alia pectus alia stomachum alia epar etc. Verbi gratia In membro simplici stomachali frigido dabis syrupum de absinthio vel de menta In dosi ℥ j cum aqua absinthei ℥ iiij Sed in morbo complicato diuides syrupum Item cum pro maiori quantitate respiciat deteriorem egritudinem et minori quantitate minorem Vel faciat pro syrupus etc.

Spirat vna coctitudine et aqua rosata licet sumi
sit melius Et ut dicta melius declarem
ponamus exemplum An vna aqua siue sirupus tam in
materia calida quam frigida competentem in stomacho
cui non conuenit digestio Nec etiam cum medica
et separatio malorum humorum a substantie.
Sirupi qui appropriantur in materia cholerica siue
calida sunt sirupi Nenufaris violatus ro-
satus Julep violarum Sirupus acetosus
simplex Sirupus diarodon simplex acetosus ex-
sane qui Nicolai Sirupus de Endiuia qui est mix-
tus simplex qui fit ex succo Endiuie et zuc-
caro decocto adinuicem Et isto utimur in prin-
cipio febrium acutarum Aliud est compositus
et fit cum rebus simplicibus Et isto utimur
in fine febrium Aque enim sorte digerentes
chole: sunt aque Endiuie cicoree Epatice
Violarum Lactuce acetose Nenufaris papaueris albi
Nota Zuccarum ex 3. inspissandum sic debet
clarificari et unam lb zuccari duo albumina ouo-
rum et lb j aque et post aqua et albumine ouorum sunt
manibus commiscenda ita ut multa spuma
resultabit In illa quod spuma ponit zuccarum
et bulliat ad consumptionem medietatis De-
inde per pannum coletur Et eodem modo possit cla-
rificari mel Licet alii frigidum sirupum ad
medietatem coctum et colatum imponunt zuc-
carum et mel Et albumina ouorum faciendo
bonam agitationem postea bulliat cum spuma
aliene deponendo continue et frequenter
colat Ultimo cum ad quod reducitur docet esse.
Nota dicti Sirupi et aque sunt
pro digestione cholere siue petendo in capite

De vi albuminis quod attrahere omnem turbidinem liquoris

Sive in quocumque alio medico. Ergo vis ut
virtus earum perveniat ad caput oportet ponere
aliquid quod deferat virtute eorum ad cerebrum
et illud fit multipliciter. Primo quod recipe dicte
post cenam per horam vel duas ut dicti fumi ele-
ventur a cibis et perveniunt ad cerebrum deferentes
secum virtute syrupi. hunc modum non laudo
Secundo modo ut cum dictis rebus simul administretur
aliquid cerebrale calidum in parva tamen dosi
ita ut eum deferat ad caput ut exempli gratia po-
nendo sticados vel maioranam ad aquam cum
cum dictis. Rx. Syrupi de endivia ℥ ij syrupi
violati ℥ i ß aque endivie acetose ana ℥ ij aque
maiorane ℥ ß misce. Tertius modus ut aro-
maticis cum aromaticis respicientibus illud mem-
brum et illud multipliciter potest fieri primo cum confectione
syrupi exempli gratia cum syrupus quasi confectus in fine ponas aro-
maticum respiciens cerebrum sicut minutissimum
sticados. Secundo fit extra capiens syrupi et aquas in
simul et in eis infundas ʒ i ß aut ij minutissime
trituratis vel aliis cerebralibus per se. Aut in
petia ad iij vel iiij horas cola ab eis. Tertio
fit infundendo in syrupis aquis per se vel in petia
iiij hore deinde cola et da. Exemplum. Rx syrupi
violati rosati ana ℥ i ß vel ʒ vi aque endivie
capillorum veneris ana ℥ ij vel ʒ iiij ß pone et infunde mas-
tices ʒ ij minutissime tritas

In phlegmatica materia syrupi

Et secundum quod appropriate sunt inter syrupos
syrupi de sticados et propterea sunt mel rosatum
colatum oximel simplex et compositum et plures
alii et in aliis preter sticados prius dicti

ponere directiva ad caput Sunt directiva
capitis sive cali: sive frigi: Sticados muscus
muscata Lignum aloes cubebe Maiorana
salvia peonia Aqua Laudanum folia et
similia Et de hiis cum aromaticis arbe et
decoctione a ʒ ß usque ad ʒ i Aque sunt aque
feniculi Salvie Maiorane Aspergi Rosma
rini Lavendule peonie Origani et similium
Et in hiis non oportet ponere directiva
quia de se respiciunt cerebrum.

Fumus ligni aloes statim restringit catarrum et nares assumptus.

In Materia Melancolica

Syrupus de
pomis quod quem posuit Mesue et de sola
melancolica compositus Item Syrupus de Epithi
mo Syrupus de fumo terre Syrupus bisantinus compositus
Squilliticum Et Syrupus de sticados: Aque appropriate
melancolice sunt aqua fumusterre scolopendrie
lupuloru(m) absinthii boraginis buglosse et
melisse et cum hiis Syrupus: et aliis ponimus
vel directiva Verbi gratia Rx Syrupus de pomis
compositi Syrupus de Epithimo ana ʒ ß aquarum
scolopendrie fumiterre buglosse ana ʒ i
aromatici Vi(olarum) dulc(is) ß cum ʒ ß misceantur
et fiat syrupus pro una vice.

Rx Arthemisia Me
lisse Maiorana
... cocta in vino bi
bat ... provocat
menstrua.

Digestiva materierum In spiritualibus

membris primo materie colerice in pectore sunt
Iuleb violarum Syrupus violarum et Iuleb rosarum
\+ Syrupus de Iuiubis Syrupus de porulaca Syrupus de
mirto Syrupus papaveris Aque sunt aqua capilli
veneris Aqua violarum aqua ordei aqua rosarum
Endivie et aqua fursuris quam in glosa de sua
mediana posuit sub vocabulo Ius(?) sicula ac ex
\+ vult maxime contra tussim Et hiis solarium multum

Ut est descelerata cholera Ideo in principio
pleuresis est incurabile Et si dices tu ipsa est
frigida et sicca ergo Dico quod spadit spiri-
tuus hoc scilicet lacta si de apostematibus
ubi dicit Avicenna: quod solatium est qualitates
resolvendi aperta occulta etc: et ita quod non
facit per qualitatem manifestam sed occulta sunt
Syrupi: ad dictum violarum et jujubarum conter-
veniunt In principio pleuresis Quia remittunt
febrim acutam humorum et sitim sedant
Et in cholera: subtili magis utile syrupus de
papavere et Syrupus: de portulaca sed rosatus et
mirtinus quietant In supra sanguinemus de cep-
halica venatus In fine pleuresis Recipe Syrupi
violarum ℥ i jujubarum ℥ s aque decoctionis vel
subtiliatoris ordei vel violarum et capitis ve-
nere ana ℥ iiii misce et una vice Aut po-
dare solum aquam violarum vel solvere in dosi
℥ iiii q. v. In medio fine: pectorali: Syrupi: pec-
torales sunt Syrupi: de liquiritia de syrupo de
prassio Avicenne simplex et quod simplicitur
ponitur ab Syrupi: appareret subtiliat et confor-
tat et se habet sicut medius Ruffus de ysopo
accedit simul liquiritia in ea: et siccitate
sua ... Ideo In actu pectoris sicut a
debiliori incipiatur Syrupi: de prassio quod adeo
forte quod facit excreare saniem in pectore ex
mollia quod omnino sunt incisiva Alii autem sunt
aquam decoctionis liquiritie capitis venere ysopi
prassii ... capane et sursure Et est
et receptus ad ... Alii buglosse studiose

Sabiosa et a frigiditate licet aperire apparata
et materia in pectore sola hec que sunt
pectorales scilicet syrupi quia ubi non sunt assuefacti
tunc ponere digerentia ad pectus et aromatisare

Digerentia Ad pectus sunt .

Capilli Veneris anisi ficus sicce prunee
Liquiricia et succus eius Saccarum mel squilla
Sebesten dactilus Yreos lilium ysopus
prassium pulmo vulpis dragagantum ceterum
et de dictis rebus valet omnium per se facere aquam
pectoralem que confert omnino Ut sic Recipe
ficuum siccarum dactilorum sebesten ana numero
iiij capilli veneris passule liquiricie ana
℥ s zinziberis et non bulliat In viola
aqua ad consumptionem 3ie partis In fine adde
Saccari q. s. ad dulcorandum Alii ultra
illud addunt cinamomum ysopi feniculi
ana ℥ i quando volunt magis resolvere ventositatem
in pectore.

Digerentia Melancolia In pectore

Sunt syrupi superdicti in capite Item in iiij po-
nantur digerentia ad pectus Ut Recipe syrupi de
epithimo de pomis ana ℥ vi aque fumiterre
ysopi ana ℥ i s misce aromatisa cum modi-
co cinamomo et liquiricie que valent pro rarissime
melancolia peccat in pectore. Iuvat caput et
pectus syrupus ad ponia syrupi quemadmodum cum
in eius pectore Unde sunt ... syrupi de
citro aceti squillitici sive sit putrefactio
dentium sive stomachi.

Usus aceti squillitici et confirmat singulis
viribus facit thartari in ... attenuat singulis
viribus.

Digestiva Cordis etc. Sunt Syrupi violarum

rosarum Iulep cum syrupus de ...

Nota ad as herba 4 dicit poni loco nossalli seq:

Et composita Sy: de acetositate citri: Que os sunt in usu Sy de ua ... Sy: de fru ... et fu... de pomis in ma melancolica adusta Alie que sunt cordialia vel ... ... rosarum endiuie acetose ... ... Buglosse et boraginis licet ... due sunt ... parata ... ad locum Sy: de citro in febre pestilenciali ... aq: ... acetose rosarum et buglosse aut ... In dosi ... iiij ... v ...

18 sunt ozimum ... basilicon

Digestiua phlegmatis in corde

mel rosarum ... galanabin vel rodo mel ... ozimel ... vel ... Sy: de ua ... et de radicibus Alie que sunt ... sca biose ozimi feniculi melisse Boraginis et Buglosse ... ... cum Syrupo

Digestiua Melancholie In corde

Sy: de melliss de pomis ... Sy: de Epithimo fumoterre ... ... oximel et plures ... Alie sunt fumiterre ... melisse Boraginis Buglosse ... Epithimi camedreos Et forma hos Sy: ... X
... aromanistere ... ... cordialibus ... et fu...

Species Cordiales Calide sunt

Vinum Aromaticum Crocy Ambra ... mac Cinamomum ozimum gariofolarum 33
zeta cubusta daronici ... Species fri gide sunt ... de corde ... margarite corallus camphora spodium Sandali Rose Viole folia citri Vinum ... ... maria hiacinctus Species tempe rate sunt folia et flores boraginis

& buglosse & auri Et ex his rebus dicte
est possunt fieri experimenta cordialia ut supra

Digestiua Epatis calidi sunt
ut: acetum: oximel de endiuia simplex &
cum succis violarum & rosarum & cetera. Aque sunt En-
diuie Epatice Cicoree portulace lupu-
lorum acetose

Epatis frigidi seu phlegmatici
sunt mel rosatum ut: de absinthio de
Eupatorio de calamento de bisantijs de
radicibus oximel Aque appropriate sunt
Aque absinthij Eupatorij feniculi Endi-
uie Que a proprietate confortant epar in ca-
lidum et quum frigidum est in his ut: que non
sunt appropriati pone diretima aromatica
\+ que sunt spica squinanti spodium sandali ab-
sinthium camedreos cinamomum Eupatorium
& de ozi ut: non solum digerunt phlegma
epatis sed et melancholiam cum quibus associatur
diretima appropriata :-

Caput Septimum De Mundificatiuis :-

Nota quod mundificatiua sunt varia quedam
lenitiua quedam non lenitiua Inter lenitiua
sunt Cassia Reubarbarum ut: Agaricus
& species Manne Non lenitiua sunt sicut herbe
acre quorum non exhibitio ad latus capitis
venire absinthium affodillus & cum succis

Digestiua Calida Stomachi
sunt ut: aceti simplex oxisaccara que ab eo
dicitur quia potest in ea succus omnium gradum con-
uenit humido stomacho ut: Rosatum

Violarum de endivia de ribes de nigello de
mirra simplex cum aromaticis Unde mina
est 3e primo ex succo citoniorum & sac
cara vel melle cum vino aromatico & est
simplex 2o addit aliquid aceti quod dicitur simplex
acetosa & ista hic est 3us addunt
aromatica ca: quod de aromaticis confici: q.
de ribes multum confert sed cum humorum
ad stomachum ut supra multum iuvare estate:
Aque in stomacho sunt aque rosarum so
latri plantaginis lupulorum endivie
cum reliquis huius frigiditatis cum stipticitate
ex his fiunt syrupus:

Digestiva phlegmatis In stomacho
sunt Mel rosarum: oxymel de meta de ab
sinthio de radicibus de emart. et diasmeros
de calamento de eupatorio oxymel &
Mina aromatica Et aquarum eorum quod ad
dolor stomachi recipiat aquae cinnamomi

14 stomachi Diasmeros de Comarino

Melancholia In stomacho raro
reperitur nisi in defectum eius a splene
quod recipit et tunc ponere digestive melan
cholie supra dicta Hic vero non egeri
digerentibus ad stomachum Eo quod omnis
medicina que recipit in stomacho se egeri
retinentibus & confortantibus eius: Hec ea
eidem confortantes stomachum sunt Menta ab
sinthium Mastix thus Nux muscata Ca
lamus Aromaticus Lignum aloes Lignum
balsami garofili Cinamomum spica Oqui
nati! Frigida digestiva sunt
Rose Sambucus Sandali coralli carie
nolelli Pati ruina Vinum granatorum:

Digestiva melancholie In splene
sy. de fumoterre de epithimo de radicibus
ozimella sy: de sticados Aq appriate sunt
aq buglosse fumiterre Scolopendrie Melis
se absintii tamarisci Et non alia aqua
sunt appriata Ultra hec sunt adhuc ponenda
+ ista que sunt diretica Storidum capparum Sco
lopendrie tamarisci fraxinus et buglossa
que bibit cum Decoctis Aque e extremitatum
fraxini est mirabilis operatio in splenetica
proprietate Ex decoctis fit sy: sicut autem
traditum Et hec non ponam aliud malum
digestivorum melancholie Eo que splen receptaculum
cum melancholie sufficit Nunc ad alia que sunt
descendam ponendo digestiva membrorum
que gratia brevitatis remitto ad ea que dicta sunt
cum sunt diretica

Digestiva Renum et Vesice sunt
+ Saxifragia milium solis philipendula petro
silinum Eruca Urtica brodium apii radices
+ quinque squinantum semina pruneturum Juniper
us que fei: sunt pomulata Endivia papa
uer virgapastore et: quam fei:

Digestiva ad Matricem Ca: sunt
Arthemesia ruta matricaria polegium
Serpillum melissa Mentastrum fei: sunt ea
que ad renes diximus.

Iuncturas respicientia calida sunt
Hermodactiles agnus castus yperricon origanum
calamentum Nasturcium Artemisia Salvia ca
momilla Sarapinum Euforbium Ammoniacum x
quum calidi frigida sunt Balaustum Rosa
aqua rosarum Mirti psillium Bolus armenicus

Non nullum solutivum
dixi dum sunt sua ...
rectum Aq quibus so
lummodo requiritur subtra
pta propria corrector
ad aloes requiritur
mastix 3 j ad re
barbarum 3 j requiritur
spica 3 j ...

Terra sigillata: Et sic finitur de mineralibus

Caput Octavum
De Solutivis:.

Solutive medicine secundum Mesue de consolatione medicinarum canone 2 sunt 3res In quarum quedam vomitive de quibus supra diximus Quedam secessive Et 3e vacue evacuantes de hiis erit sermo nunc Hee autem eorum operantur quia solvunt dissolvendo cum sua proprietate sicut Scamonea Turbith agaricus Alie comprimendo ut mirabolani Alie lenificando ut cassiafistula manna Alie lubrificando ut Mussilago psilii oleo jura figurata Prima via est Talis Medicine evacuantes elective Et dissolvendo evacuant attrahendo materias peccantes a remotis Unde que non faciunt hoc appareter sicut solum educunt materias que obviant Nec in operatione earum proficiunt etiam Ut vult Mesue dicit Medicinarum Solutivarum quedam solvunt choleram quedam phlegma Quedam Melancholiam quedam aquam citrinam Alie quedam sunt simplices quedam composite Quedam respiciunt caput Et ab eo simpliciter trahunt Quedam alia membra ut dictum est de digestivis Et teneo eundem ordinem sicut ibi servavi:

Evacuantia cholera a capite sive simplicia sive composita sunt Aloes lotum Reubarbarum Mirabolani citrini cassiafistula Manna Thamarindi succus rosarum Viola rose Oxysaccharum patet in Mesue in antidotario quamvis Composita vero evacuantia a capite possunt dari in multiplici forma primo in forma pillarum ut sunt pastillos de aloe loto de azuret De quinque generibus mirabolanorum aurea Dosis autem pillarum evacuativarum est ʒ j in adultis

Minorativum vero dij q in pillulis de Mese-
rion & cum minere agarico minorat dosis sir-
x fuerit vero dat dosis in la mea: Alteri ducer-
sistrac dicta sunt fortitudine virtutis & regis
Mod vero exhibetur est in volvendo in hostia
madida vel melle vt aliquo syrupo de po-
mo assato cum vino et alio liquore q caneas
dare in grano vue qd no actuatis ut legistis
Nota circa hoc Canone Auic(enne) sa 3ci
Cum materiam evacuare volueris & dampnosa i pectho:
Si uis evacuare materiam a capite hoc melius fit
aquis in pillulis grossis datis propter quia renanni
distantes per duas horas ut vapores a cibo
elevati ad caput secum ducunt grossitie me-
dicinarum Si si vis a toto evacuare da in ma-
ne Si ab inferioribus da per horam an(te) cibum
Na sic pillule comprimuntur a cibo ut virtus solum
ad inferiora inclinat Rx Reubarbari ʒ ij spi-
ce ʒ iiij fiat pulvis subtilis dat in brodio q(ui)
decoctionis maioranae Aloes in pulvere vo-
mune propter eius amaritudinem Et no lotum
nocet stomacho Ut dicit Auic(enna) i ca: de ydropi-
si No dat non lotum in aq(ua) endivie Nocet e(tiam)
in omni fluxu sanguineo sive sit Epaticus
Emorroidalis Intestinalis pectoralis sed q(uod)
aperit orificia venarum ut dicit Mesue &
aliqui Ideo non caveat dare medicinas a-
locticas Tertio in forma infusionis & sic ʒ ij
reubarbari ʒ ß mirabolanorum citrinorum infundatur
in aqua lactis per noctem de mane dat pacienti
Quarto in forma electuariorum Ut est electuarium
de psilio mesue de succo rosarum diaprunis
diacatolicon Dosis eius in adultis ʒ iiij q v.
Et dat in forma bolli seu dactili verum sic

Rx electuarii de succo rosarum ʒ x. fl. bels in
zaccaro & pt cal deauratum vel in forma potus
cum aliqua aqua appropriata dicte dispositioni dando vel
faciendo decoctionem ad hoc ut Rx myrobolanorum citrinorum
ʒ ij tamarindorum ʒ j prunorum no. x. indarum
ʒ iij ... illius decoctionis ... ʒ ij dyara
... ʒ vj distempera cum ... &
colast ... si expedit.

Evacuativa phlegmatis a capite communia
sunt Kebuli Turbit Agaricus & suus cor
rector interiora sunt pille alefangine ag
gregative stomatice cochie de sarcocolla
aurhetica de yhera simplici & interiora & de yhera
de agarico de yhera simplici sunt capiendo
ipso yhere simplici galeni & faciendo ex eis
pillulas ... de yhera interiora fiet ex yherapigra
Nicolai & ad quinque ʒ j specierum yhere adde
ʒ j scamonee ... pille de yhera in aga
rico sunt ... & ... Rx yhere
simplicis ... Agarici trociscati & trociscati
... fiunt pille de ... de stirados ...
hor ... qui purgat ... sensibus
a phlegmate et ... in forma pille
... & pille sunt ... de ... si sit
... in solutis dictis ... sua correc
tio ut ... ʒ ... ʒ j correctionem
ut Rx Turbit ʒ j $\frac{22}{33}$ ʒ iij aut $\frac{22}{33}$ mastic
... ʒ j fiat pulvis.

Nota Turbith sunt $\frac{22}{33}$ **...**
... subtile ... grossum ... vis
dare agaricum trociscatum ... dosis ʒ j vel
ʒ j s Aceto in infusione infundendo agarici
ʒ ij ... x horas cum suo correctivo postea
exprime & cola & da Ut sic Rx agarici ʒ ij

vel ʒ ij & ß zinziberis salis gemme ana ʒ ij infun
de in aqua salvie & maiorane ana ℥ iß per ho
ras deinde exprime & cola & da & fit parum
dulcorari cum syrupo de sticados. Quarto decoctio
fit i[n]p[ri]ma nota Rx bebulorum ʒ iij thasie ʒ ij sticha
dos ℥ iß bulliant in aqua quousque 2a aliquanta ad consump
tionem 3e partis cola & da patienti vel distempera in
ea electuaria infrascripta in dosi ℥ iß vel ʒ v
vel c electuarium Indi dyasenicon yhera simplex
galie yhera pigra yhera logodion yhera
hermetis. In forma confectionis sunt dyacatholicon
+ dyacarthamum dyasenicon si sunt in solida dosis
ʒ iiij a. vj

Solventia Choleram nigram a capi

te sunt myrabolani Indi. simplicia sene
epithimum la. lazuli. Composita sunt pillule Indi
pillule de la. lazuli vel de la. armeno de fu:
terre. Que tamen magis respiciunt in cura stabili
tam per primum directiva ut ad caput eius ad propositum
2o sunt pillule dictorum simplicium. Ut Rx sene
x vel melius foliculorum eius lb ß 22/33 gariofilorum ana ʒ j
carthamum ℥ iß salis gemme ʒ j mastic ʒ ß fiat
pulvis dosis illius est ʒ ij usque ad iiij vel vino pasf
ato. Aliqui accipiunt solum sene cum 22/33 & salis
gemma. Tertio per infusionem vel melius decoctionem
Ut Rx sene ℥ iß epithimi ʒ ij myrabolanorum
Indi iiij numero Infunde per noctem in aqua mane
cola & da Vel potius decoque ad consumptionem
medietatis & da ℥ iij eius Vel distempera in
ea infra dicenda ut diacassia dyacatholicon
a. dyasene. Quarto sunt electuaria ut de epi
thimo Hamech vel dantur electuaria in forma
ductili vel boli ut Rx electuarii hamech ℥ iß
cum zaccaro fiat bolus. decantatis autem yheras

ex e Hieralogodion in dosi ʒ i s & Hiera
Hermetis in dosi ʒ ij usque ad ʒ ij s quia quia
iste omnia solutiva dicta sunt appetitiva ad
caput quinimo aliqui indicitur sunt ad omnia mem-
bra Adeo bonum erit cum eis directiva pone-
re ad membra a quibus evacuare. In sto-
macho quia non oportet directiva ponere quia medicina
primo & per se ~~primo~~ venit ad stomachum.

De aliis membris a predictis

in Epate Splene et renibus cum dictis laxa-
tivis appropriate ad humores cum eis digerere
ut in epate cum decoctione appropriata Recipe myrabo-
lanorum indorum Sandalorum albi & rub(ei) ana
ʒ i s Spodii ʒ i Mirabolanorum citrinorum
ʒ i bulliat in lb j aque usque ad decoctionem me-
dietatis et sufficit. Deinde accipe electuarii de
succo rosarum ʒ s distempera in decoctione & da in
mane calida epatis vel da in alio [illegible] cum
directivis si placet. In Splene fac sic
Recipe tamarisci in ampulla seminis cominum
capparis Scolopendrie Lingue ana m s bul-
liant ut sufficit postea in ʒ iij decoctionis
distempera diasene ʒ v vel diacatolicon
ʒ vj cum ʒ j confectionis hamech evacuat ab eo
melancoliam In aliis membris facias ponendo di-
rectiva In renibus quia medicina appropriata eis
ut benedicta laxativa & similiter pille de benedicta.

Modus retinendi medicinam per os

Ut odoret odorifera quinimo nares constringat
ne odoret medicinam Secundo capiat pecia
pecia infusa in aqua frigida & [illegible]
vel statim applicet collo eius similiter proiciat
aquam frigidam in faciem eius Tertio det in ore
aliquid est pomum odoriferum seu herbam vel aliquid
consimile Ultimo ponat ventosa cum igne super

stomachum et tunc retineat medicinam ad a-
quam calidam pedes ponendo.

Signa perfecte evacuationis quando evacuat
medicina sine dolore et torsione quando post
evacuationem sequitur mundities et levitas . . . et sequi-
tur . . . humoris evacuati . . . caliditate
et . . . medicine . . . digestionem
et sumptionem medicine . . . bona . . . et
. . . et de hoc . . . quod nunquam
purgati . . . nocumentum inductum vel
. . . a medicinis . . . nocumentum
da die sequenti in mane . . . 3 i . . . 3 i s
de optimo metridato vel tyriaca in vino electo
. . . venenositas derelicta . . . sic
. . . 3 i . . . 3 i s da
patienti in mane . . . vel . . .
. . . calidis . . .

Caput Nonum De Epithimatibus Localibus et extrinsecis medicinis

Que regulariter debent poni existente materia
digesta et evacuata primo de epithimatibus
vel aquis distillatis Est enim epithima . . .
simplicium quoddam aggregatum ex succis vel
aquis distillatis positis super membrum mediante
panno lineo vel lana infusa in eis . . .
quo . . . embrocatio . . . embrocatio fit
ex rebus . . . in aqua vel vino et non ex
succis vel aquis distillatis De epithimate
large sumpto . . . Et erit sermo de epithimate
cordis et epatis . . . testiculorum et ce-
rebri . . . sunt principalia membra circa
que communiter fit epithima.

Epithima epatis fieri debet de succis vel aquis epaticis et pulveribus et de speciebus respicientibus epar ut sunt species trisandali In casu calido et species diarodon vel diambra in casu frigido

Epithima cordis fit ex aquis cordialibus et speciebus et pulveribus ut species electuarii de gemmis que conveniunt in utroque casu et species electuarii diambre et diamusci in casu multum frigido Aliqui laudant gloriarum in variando modum quem sum scribendi quum similiter componenda dicta electuaria ut sunt margarithe ossis de corde cervi

Regula de aquis Communiter pro uno epithimate ℔ j licet aliqui ponant ℔ j et ʒ de speciebus ponunt ℥ j et ʒ usque ad ij vel iij

Alia in Epithimate cordis Medicus non debet obmittere quin ponat parum malmatici vel vini muscatellati vel parum croci Licet medici frequenter imponant crocum tamen in epithimate epatis non debet poni crocus ut dicit suma Avicenne Quod ponitur ibi aliquid aceti gratia fortioris penetrationis Dosis vini malmatici ad ℔ j ℥ j vel ij Quod dosis aceti ʒ j vel ʒ j ʒ Quod croci vel parum puta ℈ ij vel iij et hoc ad confortandum aliquam ad remittendum frigiditatem aliorum

Tercia Regula Usus epithimatum non debet fieri regulariter nisi in statu vel declinatione digesta minorata et evacuata iam materia [illegible] de vera phlegmatica [illegible] in principio vel augmento materie interius et remanet itaque et generet maiorem in febribus in materia calida Nam ut in febre in causa frigida Exemplum [illegible] volo facere epithima cordiale febricitanti [illegible]: Rx aquarum endivie scariole rosarum solatri ana ʒ iiij aceti ʒ j ʒ trisandali ℥ j ʒ fiat epithima et possent solum una aqua sumere ex hiis aquis Exemplum in casu frigido ut in ydropisi Rx aquarum Eupatorii absinthii ana ℔ ʒ feniculi ℥ j ʒ aceti ʒ j ʒ vini misce pro epithimate solum [illegible] ex inopia

dicte ros habere non possit sufficit sibi hoc cum
aceto et cum epithima karsonie capitis Aliquando
qui glorificat in variandis modis quibus scribendi ac
sunt similia preparata dicta alteramque sicut patet
margarithe ob de corde rerum.

Quarta Regula Quod paries desponitur
sudoribus per actum sudat Non debet poni Epithima
ne impediat thesis:

Quinta Regula In febribus non acutis hora
ponendi Epithima est cum alibi sub temperatura
et in acutis et febribus pestilencialibus non est determinata
hora Cum in eis debet quinimmo in accessione magis
invitant et hoc fit tacita racione naturali

Epithimate Testiculorum Urine pro
pter cum videmus sanguinem fluere a naribus
aut per alia loca taliter fluere ut restringi
non possit tunc fit epithima frigidum ad testiculos
cum speciebus frigidis et aquis assatis frigidis ut aqua frigida
cum pauco aceti Epithima fit etiam interdum contra
capitis ut in febre existente dolore et fit ex aquis
et speciebus assatis karonum in capite calido fit aqua
rosarum nenufarum salicis ana ℥ iiij extrasan-
dali ℥ iij amidi ℥ j cere parum fit epithima
Modus quo utendi Nam infundatur lineus quo lanceus
pannus intinctus in dictis aquis tepidis et exprimatur parum
et leviter et epithimetur ter vel quater super nares etc.

De Fomentacionibus generaliter dictis
Fomentacio proprie dicta est que fit ex decoccione
herbarum in aqua vel vino Licet sepe quandoque vocetur
embrocacio Proprie tamen loquendo embrocacio dicitur
cum fit casus illius decoccionis ab alto Est igitur
fumigacio sive embrocacio aggregacio ex decoccione
herbarum vel aliorum scilicet radicum seminum florum
vel similium in aqua vel vino cum applicacione
ad membrum mediante spongia vel alia re De
quo sic aggregacio ad dictum Epithimatis quod fit

per sublimacionem et non decoctionem Et colle mente
spongia vel filtro sursum ad drachm [illegible] qr rcm
in panno post Et decoquatur in vino vel aqua Ubi
Nota ex aliquam urinae aqua quam fluvialis aliquid
aqua pluvialis aliquid dicunt puteus aliquid dicunt a
fonte et tunc ultima est meliore quia magis de-
purata deinde melior fluviale ultimo plu-
viale Nota ex humectacionum quasi sim-
stochalis que cum stochas fit et vel opera-
tive et capitales et stochales fiat ex reby
stomatice operative ex reby operative et hoc
in aliis medicis ex reby appropriate Et aliqui
exterius fit cum hunc regulam et generale earum
Recipe j lb aque require cum ij herbarum Et lb ij ex
[illegible] cum iiij [illegible] Recipe violarum cum ij
capill veneris mellilon ana cum s seminis feni
greci 2 is bulliat in aqua lb ij Et de hoc regula
Nam dum res est bulita et colata fit me-
dicinis ut adiungatur za pes infunde spongiam
et hec tepide applica pectori contra vel contra
Leniit resolvit et dolorem mitigat et in fine
gressione addendo ancetum et hoc Amen:
Exemplum De Stochali in lapsu fe-
bride Recipe Mente absinthii camomille ana cum j
Lambruste [illegible] 2 s bulli [illegible] lb ij aqua ad
medietatem et in operate post febre ex Et
dum a [illegible] aretosa solatro Nemfare
In Oylene ex buglossa [illegible] Agra-
marisci cassare Et in dictis adde ubi ponatur
medietas vini a arcti et medietas aque
Ad Vermes generos fit tunc embrocacio
Recipe absinthii folium [illegible] ana cum j Men-
tas s dictum Germane seminis sanin Lupu-
lorum aloes ana 3 s a [illegible] bulliat

In aqua ut sirupus & applicatur tepide cum spongia vel
filtro Et non est conveniens quando dicitur absterge a mem
bro cum panno & quando sequitur dicit leviter ut unguen
tum excedit Nota post quam pori sunt aperti & cum
virtus unguenti melius penetrat Nota ubi Em
brocatio convenit seu sine medio post epithima quia
fortior operatio Unde fit ex aqua decoctionis quia fortior
autem ad sublimationem vini [illegible] sed fortius ex his
ipsis cum admixtione embrocatio vel fomentatio et e
converso primum quia embrocatio est fortior medicina quam
epithima ubi non sufficit epithima fit embrocatio Ra
tio unumquamque requirit cum [illegible] sublimate de [illegible]
fortius epithimata Et si non requirit quo casu fortius
embrocationem ex decoctione Penultimo nota
quod ipsis embrocationibus maxime convenit in sedando
dolores maxime a causa calida vel frigida recte
aliarum medicinarum maxime anterioris & calidis
Ultimo Nota de tempore ponendi causa quod ad tempus
vide dico quod in statu declinationis conveniunt
Et de partibus dico quod Embrocatio stomachale
Cordialis Epatica & capitale [illegible] ponitur an
tibus & reliquis membris induitur

Caput decimum de Unguentis & Linimentis Nota pro

Unguentum est aggregatum ex liquoribus & cera a
gummis cum subtilibus pulveribus sibi additis ad
subtiliationem redactis Liquores sunt ut olea
pinguedines & amomum sicut Et cera ad
drain [illegible] quae convenit cum resina fit Loco huius
in unguento pone gummi serapinum & armoniacum
& hec non addis aut gummis Utrique de ad sub
tilitatem redactis in hoc dicitur ab Euvelasto quia
in unguento corporea reducuntur ad subtilitatem

vel mediocritate In emplastro et ad ponend[um]
et durande. Item quod unguentum fit sub 3a specie
scilicet unguentum molle, 2 unguentum mediocre, 3 unguentum
grossum. Et unguentum commune quod habet formam alicuius
liter certi et ista habent ordinem ad invicem
secundum plus et velociore operatione quam 2m et 2m velo
ciate quam 3um. Ultimo de pulveribus additis
hoc intellige secundum quod unguentum est ex solis liquo
ribus et cera fieri potest ut in plerisque. Ut Rx.
olei violarum ℥ i olei camomille butiri recentis
ana ℥ s cum modico cere fiat unguentum et
ungatur locus dolens statim embrocatione vel in mo[do]
grossa. Rx olei aneti lilii albi et [illegible] ana ℥ s
puri de vitro ʒ 5 cere ℥ s fiat unguentum.
Nota quod componentia unguentorum et similia com
ponentia unguentis antequam ad formam unguenti
reducantur oportet pulverizari seorsum et postea
poni cum liquore et cera liquefacta.
Regula talis est quod quelibet ℥ i liquore
exigit ʒ i usque ad ʒ i s pulvere. Sed de cera
non datur certa regula quia si volumus facere unguen
tum durum et recte modicum. Si grossum durum
cera non quod ad grossitiem reducatur. Verum tamen si
quis querit quod ℥ ii liquorum capiatur ℥ s cere. Sed
generaliter scribentes relinquunt in arbitrio apote
carii et scribunt cere q. s. Ultimo vero quod possunt com
ponendi in unguentis sunt hii quos diximus
de speciebus in rebus appropriatis cuilibet membrorum.
Sed cera est [illegible]. Sed alba citrina viridis et rub.
Alba si frigidior est in unguentis febricitantium
post rubea si calidior et viridis [illegible] vi
ridis est de quo [illegible]. Sed liquores sunt olea bu
tirum pinguedines succi. Inter olea quedam sunt
frigida ut rosatum violatum nenufarinum et frigi
diora nenufarinum de papavere de [illegible]

de anacardinis [?] etc. Que vero sunt calida camomil-
linum anetinum liliorum albonum [?] [illegible] vero et o-
leum laurinum de ruta etc. Et hec in omnibus
membris conveniunt [illegible] specialiter ad curam stomachi
Olea frigida sunt mirtinum rosaceum nenufare
et ca[lida]: sunt oleum de absinthio de ruta de
spica et mastichinum. Ex causa frigida stomachi
Rx olei de absinthio de spica ana ℥ i garoffo-
lorum calami aromatici cinnamomi ana ʒ ß cere q. s.
vel ℥ ß cere cum qua fiat et fiat unguentum. Et si
velles unguentum vermes loco dictorum potes ponere
+ dictamni gentiane sementine lupinorum aloes
ana ʒ i cere q. s. fiat unguentum. Exemplum in laxa-
tivis ca[lidis]: Epatis sicut post febrim Rx olei rosarum
violarum ana ℥ ß nenufare ʒ iii olei absinthii
+ ʒ ii pulveris trium sandalorum ʒ ii cum modico cere fiat
unguentum et possunt apponi de succo endivie
cum ysopo etc. Potes unguenti renes usque ad spa-
tulas sine ponas pulverem seminum sandalorum et
hoc ut refrigerentur vena chilis et arterie
adorte quod refrigerare [illegible] totum quia
portat sanguinem toti. Dosis unguenti
magistralis est ℥ i vel ℥ ß vel ℥ ii
Linimentum fit cum eisdem rebus et valde
modica cera. Item quod linimentum est unguentum
molle. Cerotum [?] quod cera et liquores ponantur
ad ignem lentum ut dissolvantur et bulliant post-
ea adde pulveres et dimitte congelari. Et si vis
citam congelationem pone [illegible] in aqua frigida
Hora qua applicandi est melior post [illegible] evacuationes [?]. Et [illegible] pone post embrocationes [?] pone
[illegible] [illegible] hora [illegible] hora [illegible] [illegible]
[illegible] quod inter unam applicationem et aliam medietatem
horarum [illegible] hoc addendo quod applicantur.

Calida vel tepida frequentius in vulneribus |

Ca: undecimum de Cerotis

Cerotum est aggregatum ex liquoribus et pulveribus grossis cum resina que cera ad solidam et densam redactum. In hoc quod de pulveribus grossis dicitur ab unguento quod ex subtilibus compositum. In hoc quod dicitur ad formam solidam ideo additur ei resina. 2o nota quod quoddam est stomachale quod ex rebus stomaticis conficitur. Quoddam epaticum. Quoddam splenticum. Quoddam cerebrale. Quoddam matricale. Quorum quodlibet ex appropriatis conficitur et differunt in forma ex parte membrorum quibus applicantur. Unde stomachale fit ad formam scuti. Cerebrale quandoque ad formam rotundam. Matricale et splenaticum ad quadraturam et epaticum ad formam lunarem. Nota 3o sicut de unguentis dictum quod quelibet ℥ j liquoris recipit ʒ j vel ʒ j s pulveris ita eciam hic observatur in conficiendo cerotum. Ut gratia. Recipe olea citoniorum olei de mirto ana ℥ j gariofili masticis ana ʒ j et fiat cerotum cum resina et dosis cerotorum est secundum quantitatem eo quod magnificatur et minoratur ex dosi quam medicus intendit. Quarto nota quod ista sequuntur per ordinem unguentum cerotum emplastrum sicut fortius ex duobus est cerotum quam unguentum et adhuc fortius emplastrum quamvis partibus eius tediosum. Primo ergo sapientes medici incipiunt cum unguento deinde cum non sufficit dant cerotum et tunc apponunt emplastrum. In passionibus sepe stomachi cerotum inter alias medicinas minorem facit operationem |

Caput duodecimum
De emplastris:

Emplastrum est aggregatum ex herbis et

radicibus floribus et pulveribus grossiendo pul
verizare ad liquoribus simul unire vel
bulire preter hoc quod dicit bulire grossiendo pul
verizare dicitur ab unguento Item medicine
pulverizande pro unguento debent subtiliter pulve
rizari quam pro emplastro vel cerato Sed in fine
unguenti dicunt Iterum predicta pulverizanda pul
verizare subtiliter quod non dicunt in fine ceroti
vel emplastri Et hoc fit de rebus siccis Nota quod
Emplastrum quoddam fit ex rebus frigidis quoddam
ex rebus siccis

De compositione Emplastrorum

Nota quod ordinando emplastrum vel unguentum
medici generaliter servant hunc ordinem quia in unguento
primus nominant liquores postea ponunt pulveres
et ceram Sed in emplastro et cum quantitas de hoc
fit errandum multum quod aliorum prius etc. Ideo
nota has regulas

Prima Regula Ex herbe et flores de
bent per manipulos nominari et radices per ℥ i et
per ʒ similiter pulveres et farine semina ℥ i ʒ i

Secunda regula m i et ʒ i hanc regula
tercia exigit de liquore ℥ i lb ℥ s medicinalis

Tercia Regula Ex medicis ordina
do emplastrum ex herbis viridibus et radicibus
non debet decere et facere eas pulverizare sed
bulire et hec donec veniat ad spissitudinem
Quibus ita bulitis addice liquor Exempli gratia
adeps porci axungia butirum et oleum Item
intencio medicis de resolvendo et maturando
Exemplum Maturativi accipe Malve m i radicis
altee minutim incise m s lb ℥ i bulli in aqua
usque ad spissitudinem deinde adde pinguedinis
galline ℥ ij vel ℥ i s et bulliat fiat emplastrum
Exemplum resolutivi fiat flo: camomille mellilotus aven

ana ℥ ß bulli usque Deinde accipe olei camo
mille sinorum alborum ana ℥ i ß boli et emplastro
Si autem de rebus siccis quas pulverizari potest vis
facere emplastrum non oportet ipse pulverizare sub
tiliter sed grossose vel solum contundi Et
inde ℥ i potest ponere ℥ i liquoris ad pandoplus
vel (iiij) ut necessitate sive sint pulveres ex
herbis radicibus sive de seminibus quorum Exemplum
Rx farine seminis lini fenugreci ana ℥ ß
olei zizanini axungie galline ana q. s.
bulli parum et fiet emplastrum Si autem aromata
rius non oportet pertimes tunc pone pondus de li
quoribus iuxta regulam dictam |

Modus applicandi Emplastra

Postquam ipsum est confectum pone ipsum super pa
no et tunc assit lapis calefactus super quo
calefiat et tunc suppone membro non est opus fa
scia applicari sic et alie locales medicine
Vt cataplasma quod fit de herbis viridibus
contusis vel siccis bullitis et fit suppositum &
Encatisma quod est balneum partis patientis usque ad
umbilicum super herbis applicatis bullitis et
fit sessio |

Emplastrum mirabile contra contusiones quo Do: Barthol
omeus in suo antidotario glorians se multa acqui
sivisse pecunia a mulieribus huius faciens dentifrices ex
parte percussionum virorum qui sunt zelotipi Rx radicis
consolide maioris & boli ℔ ß camomille meliloti
ana ℥ ij croci ʒ ß farine fabarum ℥ iiij butiri ℥ v
farine fenugreci ℥ i ß coque radices in aqua usque ad
tertiam partem Deinde ultimate coterantur cum reliquis
aliis et fiet emplastrum Resolvit et extrahit omnem
sanguinem in loco contuso mortificato et fiet evapora
re ipsum Et si addas cum succi absinthii et cimini
ana ℥ i non invenies medicinam ei parem |

Caput decimum tertium de confectionibus & electuariis

Nota ad compositionem confectionis vel electuariorum quindecim ingredientium sunt species & aque appropriate in zuccaro vel melle Sed tamen differunt quia confectio fit tamen ex zuccaro in forma solida Sed electuarium ex zuccaro vel melle quandoque syrupo ad formam liquidam Ultra tamen etiam in aliqua intrat aliquid aliud ut pulpe tamarindi quandoque semina et fistula pinee vue passe: quia sunt: primo de confectione & electuario post ea syrupe

Nota Omnes confectionum quidem usuales que in apotecarii reperiuntur et que ex eis cordi appropriate est confectio de gemmis lectura galeni quedam cerebro ut plele aromaticum diambra quedam stomacho ut dyalanga et quedam aliis melle est exarum trasandali Sed de ingratialibus que sunt laxatiua sunt ex rebus laxantibus confectione de quibus supra dictum est est dyasenatos dyaturbit quedam non laxatiue sunt non laxatiue sunt Et talium que sunt confortatiue quedam alteratiue quedam alteratiue & confortatiue simul.

Regule omnium istorum sunt Prima

quod quo una vice raro sumas huius ʒ iij vel iiij pulueris aromaticum speciem vel confitiendo confectione vel electuarium magistrale.

Secunda Regula

quod ʒ j puluis aromaticum specierum exigunt ℥ iij de zuccaro in confectione que debet reduci ad formam solidam Sed in electuario sufficit ℥ j vel ℥ j s zuccari melle vel syrupi ad ʒ j pulueris quia sunt solida & durum quam liquida Sed de aquis non datur regula Sed fac quod s.

Exemplum de confectione calida secundum [illegible] Recipe specierum
diacinamomi ℥ i specierum aromatici rosati ℥ s
Leticie ℥ i s requirunt ℔ iij zaccari fiat confectio
cum aqua mente et absinthij q. s. Et aliquando
fiunt in rotulis sive tabulis aliquando in morsellis
Dosis quarum ℥ iij vel iiij Et quandoque fit cum pulvere
fit in forma longa Similiter sic vis facere
cordiale Recipe specierum electuarij de gemmis ℥ s
specierum diamusci dulcis electuariorum [illegible]
ana ℥ i zaccari boni ℔ iij confice cum buglossa
Et possum facere de pulvere [illegible] confortandum
in stomacho de ~~calido~~ calamo aromatico
gariofili rosarum rubearum ana ℥ s zaccari ℔ iij
confice cum aqua absinthij Pariter in corde
de [illegible] scilicet de margaritis ossis cordis cervi
Sic etiam in epate specierum de spodio sandalorum species
aut speciebus triasandali vel diarodone Et aqua
absinthij vel endivie Similiter ex generatione [illegible]
Et ita etiam in capite de speciebus diambre
cum aqua maiorane vel salvie Et si dictis
volueris facere additamenta una regula est
quod partes et pulveris sit [illegible] Et una ℔ i
partes et pulveris sit mixtum pone de zaccaro
℔ iij vel plus vel minus Exemplum Recipe pulveris capo
[illegible] ana ℔ iij fisticorum infusorum aqua
rosarum seminum [illegible] mundatorum
ana ℔ s Et ex toto sunt ℔ viij Specierum elec-
tuarij de gemmis ℥ i zaccari optimi ℔ i
vel ℔ i s vel imperiti dicunt zaccari q. s.
fiat confectio in morsellis longis cum aqua buglosse.

Laxativum confectionis secundo confectione

[illegible] laxativa Recipe [illegible] ℥ i turbith
℥ s [illegible] ℈ iij salis gemme ℥ i zaccari [illegible]
℔ iij fiat confectio in rotulis magnis [illegible]

x dest fit ℥ iiij a v sine maior quantitate zuc
caro Et sic dictum regulas de modo confectionum
conficiendi Ita cum quod dixit generaliter de compositione
electuarij Galieno ut supra dictum est quod ad ℥ i sed
sufficit ℔ i vel ℔ i s zuccari melle vel syrupi
que in forma liquida conficiuntur.

Ca: 16: De mixturis

Nota quod mixtura differt ab electuarijs et confectionibus quia mixtura semper fit ex rebus iam confectis in forma scilicet confectio vel electuarium ex pulveribus simplicibus aut speciebus confectionum Ut faciendo mixturam dico sic Recipe conserve boraginis buglosse ana misce Vel sic Recipe conserve rosarum ℔ i specierum electuarii de gemmis ℥ i fiat mixtura cum zuccaro vel syrupo rosato de acetositate ut in febribus acutis De dosi autem non potest regula dari sed ad libitum et fit mixtura cum syrupo rosato vel de agresta vel de alia re quod potest decantari.

Caput 17 De Loch

Loch a lambendo dicta sunt quoniam quedam delectabilia sunt quod gustum dissolubilia et sunt de speciebus amaris quandam amaritudinem Non quod vim et eam destruere si fiat in zuccaro per reduci ad formam confectionis electuarij et loch quantum in modum sulfuris et quemadmodum in modum opiatarum Nam per electuaria et modo de confectionibus adiunctis quorum decet festinum fit in eis variatio sensibilis ac mixtura manifesta sequitur ad confectionem consistendam maior decoctio zuccari ut per eam induretur Ad electuarium quod induretur sed in loch multum minus ambobus Nam ipsum cum modico plus quam sulfuris et minus quam elec

teriam Et in ipso est quae plurima viscosa intrat
quibus meri adherentiam faciat. Pluria que looch
fiunt cum melle quod zuccare et ex forcius abster
git assint adhereat calefaciat Unde et looch
solent in passionibus pectoris pulmonis et in passi
onibus que sunt in meri Et confectionibus que fiunt
ex electuariis in omnibus omnium membrorum looch
et que curant humiditatem grossam pectoralem
et plures catharticales ut looch sanum Et
quaedam adhuc grossiores et viscosiores ut
looch de squilla quod valet in ulcere pulmonis
mundificando humiditates ibi existentes ut looch
de pino Et que ingrossat materiam subtilem fluentem
a capite spirituales asperitates et tussim sedat
faciles ut looch de papavere Modus igitur
est ut accipiatur vel instanter Et hora summe
de se inducitur de nocte an cibum vel post
Non immediate post Ne cibum fumosa vapora
re faciat Melior tamen hora sumere sicut dicit
supplementum in looch de papavere cum [illegible] quae
fiunt somni provocativa vel materiam subtilem
in capite ingrossativa quae sunt ibi Melius
dat una hora post cenam ad lectum eundo
Modus sumendi sicut lambendo et in ore tenendo
donec liquefiat et ex capite aureis declinando
paulatim deglutiendo et sic per poros meri
looch verius transpirat et residat ad pectus clavis
et pectore ut auctores volunt Et [illegible] hoc
non dicit statim sed ipsum potest assumi usque a
meri deponens Ex istis vero looch [illegible]
confectionem potest fieri pille pillulae tenendo in ore
ad eandem intentionem

Caput decimumsextum De Trociscis:-

Trociscus est quod rotunda confectio in qua desisse
ad modum lupini et quasi est sit in longitudine
quadam et rotunditate ad modum fabi Tertio quia eius
corpus ut suas virtutes diutius et melius conservaret
Nam quasi prius dicta conficiuntur a pillule in figura quia illa
omnia sunt rotunde dicte a pila a rotunditate
2o in operacione quia pille relaxant et leniunt
Sed trocisci multociens neutrum horum faciunt 3o
quia non sunt ita abhominabiles sicut pille ad sumendum

Nota Trocisci non dantur in forma propria quia illis est
inepta ad deglutiendum sed dantur in partibus electu-
ariorum conficiendorum et decoctionibus secundum quod medicus intendit
et etiam in pillulis maxime que dantur ad caput

Nota Ex omni medicina pulverizabili possunt
fieri trocisci de sanando medicinas secundum medicum
tenetur sumendo plus de stomaticis et cerebralibus medicinis
secundum quod intendes ad membrum et alia que ut vi-
debitur Et ita quod trocisci sunt cerebrales: alii et
cordiales 2um stomaticales Et sic de aliis
membris Sthomaticales de rebus stipticis confortativis
ut sunt Mastix cinamomum cubebe spica garioffilii
calami aromatici granati ana ʒ s fiat trocisci cum syrupo
de menta et in alia aliquid est sicut cum succo et aqua
Cordiales vero ex cordialibus et non unquam trocisci
excedunt ʒ s Cerebrales ex rebus cerebralibus
fiunt Quorum non dosis trocisci non excedit ʒ s

Nota Postquam exhibeatur trocisci in forma
in qua intendis potest dari dosis amplior quam pillularum
quia pille virtutem debilitant et non trocisci Ideo
dosis quarumlibet trociscorum potest esse amplior quam
ʒ j et s usque ad ʒ ij Licet melius sit dare ʒ j
in quantitate et dosis ʒ j aut ʒ s

No pro complemento ysagogis Ex Trocisci
quidam sunt aperitivi 2um confortativi 2um
aliqualiter solutivi 2um restrictivi Aperitivi

pille et stomatico sunt et
fiunt ut ʒ j Ex quibus
et superior maiores esse
sunt ut correlativum
corporum digerat
ut ʒ j flat et pille

Vomitivi
Superfluitatum vel
Aperitivi

quae [illegible] interiora in op[ilatione]
cardie epatis et splenis

Sunt trocisci de reubarbaro de berberis spodio
Eupatorio rosarum et eupatorii De barba de
mirrha de squinanto de cassia. Et horum
aliqui respiciunt materiam calidam et frigidam No

quum est opilatio a materia adeo profunda seu frigida
viscosa quam possit removere per trociscos de
barba et mirrha Ideo in ulceratione intestinorum
non [illegible] [illegible] trocisci de
mirrha. Restrictivi sunt de terra sigillata
cum aqua [illegible] de bolo armeno. Con-
fortativi sunt ut trocisci de absinthio de mu-
ta dyarodon Ideo non est [illegible] Avicenna de
cura febre phlegmatice in fine et maxime conve-
niunt declinationi febris. De [illegible]
[illegible] et [illegible] removet debilitatem
[illegible] et aperiunt opilationes si que sunt et mag[is]
grossum digerunt. Amicis administrandi sunt
[illegible] ante cenam per unam vel duas horas
[illegible] modo sicut expressum.

Et dantur mulieribus in
ulcera [illegible] mestrum

Nota quod Trocisci fiunt ex fumigio
et hoc in passionibus [illegible] et [illegible] ad
rectificationem aeris V.[2] gratia in pestilentia Recipe
cinamomi garioffilorum rosarum ana ℥ ij Ligni aloes
thuris masticis Laudani ana ℨ j Sandali
rubei et albi ℥ j s fiat trocisci cum therebentina
in dosi ℥ s et [illegible] in mortario et fiat
trocisci Et possunt poni trocisci gallie muscate
sicut medico placet De his ponuntur unus
vel plures ad carbones ignitos pro fumigio.
Trocisci de sticados fiunt Recipe sticados ℥ j
hysopi ℥ ij peonie ℥ iij fiat trocisci cum
mucilagine dragaganti et melle rosato
et sit unguentum ante [illegible] et [illegible] in aqua
sticados et melle in aurora [illegible] tremorem
paralisum [illegible] oris et [illegible] [illegible]

tremore Vide i ca: de tremore & stupore Aluca:

Caput 17 de pessarys

Non pessarium aliud est quam suppositorium vel suppositorium in ano mittitur & ad secessum guttur dispone & pessarium in vulva & ad menstrua restringenda & provocanda plerumque disponitur et de rebus appropriatis pulverisatis confectis cum aliquo liquore vel electuario in panno tenuissimo involutum Exemplum de pessario provocante menstrua ℞ rubee maioris arthemisie abrotani sauine iuniperi nigelle ana ʒ 1 s pulverisentur omnia & cum tiriaca maiori et metridata formetur pessarium Et nota pessarium guttur et ad quantitatem digiti minoris involvatur in raro panno lineo & ponatur in matrice et non per guttur alligatur cum filo duplicato ut extra vulvam pendeat & per hoc oportunitatem extrahi posset Exemplum de pessario constrictivo menstruorum ℞ karabe nucis cupressi gummi arabici balaustie ana ʒ iii thuris ʒ 1 fiat pessarium cum decoctione sumach aut succo plantaginis sive mucilagine psilii virgaque pomenda ʒ iiii & ponatur in vulva.

Ca: decimumoctavum de infusionibus & decoctionibus

Decoctio est quando flores (ut ca: vel quocumque aliud cuiuscumque generis decoquitur in aqua et vel distillata vel aliquo liquore ut virtutem rerum per decoctionem recipiat in aquis quibus decoquuntur deinde ut decoctio colatur cum expressione quamquam sunt multe experientie Liquor et qui descendit colatus nominatur decoctio & dispensatio est in capitulis.

Exemplum decoctionis in epithimo positum a Mesue
et est decoctio vna ℞ Myrabolanorum In-
dorum Citrinorum epithimi passularum enucleatarum
ana ℥ i kebuli fumiterre ʒ iiii foliorum sene
ʒ i polipodii ʒ vi turbith ʒ iiii bulli in
aque casei lb iii vsque ad lb i cum epithimum
in fine decoctionis ponatur cola et da ex ea
℥ iii aut iiii et succi ellebori nigri ʒ i agari-
ci ʒ ß salis indi aurei ß admisceatur et
tunc plus erit cum agarico vel helleboro.
Sic docet ibidem Mesue Ita dico in decoctione
haste vel aliis que ibidem ponuntur.

Caput Vltimum de Infusionibus:

Infusio est quando aliquas res medicinales po-
nimus puluerisatas grosse vel sole in aqua
vino vel aliquo liquore absque ulla decoc-
tione et ibi remanent per tempus Colamus tamen
postea cum expressione vel sine expressione secundum
quod quis maiorem vel minorem virtutem
in tali liquore talis liquor sic colatus
et preparatus dicitur infusio:

Nota de virtute rerum plus remanet
in decoctione quam in infusione in liquoribus et ideo
post infusionem aliquas sunt medicine verbi gratia
agaricum turbith et aliquas similes fuerint cum leuem
decoctionem vt virtus melius et fortius assumitur
Exemplum Infusionis educentis phlegma ℞ agarici
turbith ana ℥ i ß ʒ ii specie salis gemme
ana ℈ iiii Infunde in aqua absinthei ℥ iiii ß
per horas xii vel x deinde exprime fortiter
et cola misce dyasinthei ʒ ii et da sic pla-

ment possit fieri lenis bulitio simpliciter
in aqua ut virtus melius recipiatur exhibeant
autem Ita dico de reubarbaro in evacuatione
cholere quod infundatur in aqua endivie Si cho-
lera sit grossa addatur parum vini in aqua
feniculi In fine autem addatur quantitas aliquid sy:
in dosi ʒ ij et dulcoratur Ut in infusione
agarici super ʒ ij oximelle Ita et decoctiones
que dulcorantur cum zuccaro melle et syrupo
assumantur ut delectabiliores sint sumenti ponitur
℞ ʒ iij aut iiij ʒ j de melle zuccaro vel
sy: per hoc et diutius conservari possent Nisi
quod saepe sumentes non possunt nisi ad triduum
durare ¶ Annotando hic quemadmodum decoctiones
ad distemperandum laxativa quod in italia usitatur
Decoctio gis ca: ℞ anisi feniculi passularum
liquiritie vine passule sive mirob. capill.
veneris prunarum ordei ana quod repleat
ana fiat decoctio in aqua fontis Decoctio gis fri:
℞ passularum liquiritie jujubarum violarum ordei
prunorum sive mirob. tamarindorum sive
mirob. seminum frigidorum ana coque in aqua fiat
prima decoctio attenuet caliditatem ut in
tempore vel morbo frigido 2a frigiditatem ut
ut in morbo calido Et de medicis statuit
ad distemperandum medicinas laxativas aut
lenitivas quantitatem ponit ʒ ij aut ʒ j quarter j

Sexpulchri Canones
De Syrupo ma
gistralibus con
ficiendis an
notatio
9.

Canones de syrupis integralibus laudabiles

Nota quod in Bartholomeo de nole quarto quod syrupus integralis est syrupus qui ex variis medicinis respicientibus diversas egritudines ut syrupus qui ex absinthio curadus (?) et syrupus qui similiter in eadem dosi. Accipe largius dico quod syrupus ex multis rebus et eadem membro avertendo dicitur integralis et quanto in antidotariis an[ti]quorum non describitur neque ab aromatariis usuatur.

Nota quod in egritudinibus quibus nihil melius est medico quam componere syrupum integralem qui et ... habebit intentum ad plures intentiones exemplum si ubi patiens mala dispositione singularem ... ex phlegmate et stomachi in eadem causa accipe ex absinthio et ... resultabit medicina quemens ambabus dispositionibus. Accipe ... cautela talis si facis syrupum ad duas vel plures passiones quarum una intensior alia et deterior debes ponere quantitatem maiorem medicinarum respicientium deteriorem egritudinem et minorem respicientium debiliorem. Exempli gratia quod patitur dolorem stomachi et capitis et dolor stomachi est intensior tunc medicinas stomachicas dabit in maiore quantitate poni et hoc tamen ... considerata impartialitate in nobilitate membrorum.

Nota quod syrupi integralium quidam sunt digestivi et quidam solutivi quidam restaurativi et tam digestivi quam laxativi quidam decoquuntur ad ... quidam non sed fiunt solum potabiliter. Primo de syrupis digestivis secundo de laxativis tertio de restaurativis.

Syrupi digestivi fiunt decoquendo

primo ex decoctione herbarum radicum florum seminum cor
ticum vel lignorum cum zuccaro vel melle et
dicuntur syrupi inguales absolute et aliqui acetosarum
et dicuntur syrupi inguales acetosati vel acetosi
2o conficiuntur ex succis zuccaro vel melle et
dicuntur succosati De primo sit sermo primo
et de hoc sit talis regula et generalis communis
Prima Regula decoquendo syrupos ex
herbis melius est capere herbas virides sapo
rantes quam recipere virides in succis virtus aliqua
liter exhalant unde debes fumiterre virides etc.
Secunda Regula coquendo radices pro
primo ponendi primumque in decoctione ponantur
aliquantulum diu cum aliis rebus que exigunt ma
iorem decoctionem deinde pone herbas que tam
diu decoquantur donec viriditatem amittant
descendere incipiunt hoc enim est signum perfecte
decoctionis ultimo pone semina post et tandem
flores post horum decoctionem tunc remaneat
decoctio ut herbas et alia leviter exprimens
valeas taliumque virtus earum in aqua rema
neat post expressionem cola per pannum leviter
exprimendo habitam colaturam serva et utere
Et si placet potes eam clarificare priusque
sit decoctus ad perfectum Clarificatur autem sic Recipe
albumina ovorum ij vel iij bene agitata et ma
laxata impone et mitte facere unam ebu
litionem et tunc cola per pannum cum lana
et erit clarificatus Et si vis dare ad potabi
lem usum impone in fine de zuccaro melle
syrupis usualibus per eorum cottele quantum sufficit ad dulcorandum
ut sint delectabiliores sumenti Verbi gratia
ad lb. j pone ʒ iij vel v. de zuccaro vel pis

coquere ad perfectionem cuius sit regula ista
℞ lb iij huius decoctionis ponatur lb j zuccari
vel melle & redit ad ignem lentum bullia
ad sufficientiam ita ut faciat spumam que post
spissa ascendat Deinde iterum cola per pannum
& sic est syrupus clarificatus Hoc facto iterum bulli
ad ignem donec sit coctus perfecte Signum de
cocturis si cum se retinet ad spatulam se bulliendo
Aliud signum est posita super unguem non de
currit Aliud capias inter digitos trac
tando si adheret est bene decoctus ℞ si vole
mus facere acetosum aliqui dicunt quod ad lb iij
syrupi cocti sive decoctionis dicti ponunt lb j aceti
ita quod ponatur 3a pars aceti Sed hic stapit in
medio medicorum quod vult facere plus quam
cuius acetosum Item propter [illegible] in materia fri
gida stomachi ℞ [illegible] viride ana ʒ ij
absinthii eupatorii ana ʒ j bulliant
in aqua aliquantulum deinde [illegible] appone seminum
cucumeris 2 j s 22 33 calami aromatici mastic ana ʒ j
Deinde appone rosarum sambucine ana ℥ j
bulliat adhuc parum Post depone in
decoctio refrigerat exprime & cola Et si
placet clarificare clarifica cum albumine ovi
tur erit fortior quando non clarificas Et cum
si vis syrupum potabile de decoctione & colatura
accipe lb j & dulcorare cum melle despu
mato vel melle rosato q.s. vel pone syrupi
de menta in dose 2 iij vel iiij et fiet syrupus potabile
Si vis [illegible] coquere ad perfectionem [illegible] decoctione cla
rificata iterum bulliat ut post spissa ascendat
& post appositionis melle & zuccari & iterum
cola ad perfectionem Item in materia frigida stomachi

Et accipe Rx mente absinthij ana m j & s
salvie bethonice maiorane ana m s sti
cados p j bulliat in aq sicut modo dictum &
appone zuccarum vel mel & syrupo.

Syrupi Solutivi Regula postquam fecisti
decoctionem rerum dictarum antequam decoctio sit per
fecta tunc pone in lb j decoctionis de laxativis
sive solutivis ℥ ij verbi gratia turbith agarici
reubarbari senne vel polipodij etc et si supra correcti
tunc eque sufficienter Et si vis syrupum potabilem
da ℥ iiij ad dulcorandum Aut si vis
ad confectionem da ℥ j s et scribe tunc sic Rx
illius syrupi ad confectionem continentem ℥ j s aque 4 mete ℥ iij
misce Et hic notat Gartho: de monte
guana et est ergo ut expone hanc decoctionem quam
sublimatam melius de igne cas dare

Syrupi Restaurativi Sic fiunt ponuntur
herbas in decoctione & loco earum pulveres
vel alias res & recipe lb j aq ℥ j pulvere
& fit decoctio post colatur In fine vero addas
zuccarum vel mel Exempla gratia ponuntur
sicut electuarij de gemmis & ponitur ℥ j vel ij
Rx species trium sandalorum ana j rosati ana
℥ j spodij ℥ s rosarum violarum ℥ j s flor buglosse
boraginis ana ℥ j bulliat in lb ij vel iij cola
redue ad ignem & impone zuccari lb j Et
cum bulli ut pars grossa ascendat & abicias
& tunc cola & serva

Syrupi ex succis fiunt illa ex qualibet
succo expresso de herbis flor: q radi: potest
construi Hoc a vice primo cale succum clarificatum
Deinde adde zuccarum clarificatum & simul
bulliant verbi gratia Rx succi lb iij zuccari

clarificari in albumine ovorum ℔ j bulliant
sufficienter ad quintam partem syrupi: Secundo accipe succum
expressum a dictis herbis in parte grossa et
subtili An dosis ℔ iij et impone zuccari
℔ j clarificati in albumine ovi malaxato
bene cum eo et infunde simul demum ~~[illegible]~~ cola et fac
syrupum. Hic modus est efficacior quia clarificantur
~~[illegible]~~ succi et zuccarum simul Et sic
accipiet virtutem magis eius

Calce clonata est hec clogadi
aes In Lipsensi Achade
mia per me S.T.S:
die marcij 22 alias
fl: v: an Indi
ca Anno
millesio
509.

Est encatisma si sessio sit super herbas
Tunc embrocamus cum membra liquore rigamus
Cum pannis madidis fit fomentatio sola
Aut cathaplasma vocatur cum sunt pomis et herbas
Sed est epithima de siccis unctio pura
Unde emplastrum quibus confectio dura
Purgat clistere ventrem argalia vesicam
Nares nasalia purgant siringa quoque aures
Insuper et loca quae sunt pessaria vulve

Verens ox do hing:
- Epithima
- Cataplasma
- Suffumigatio
- Embrocatio
- Encatisma
- Unctio
- Ceroti applicatio
- Emplastratio

Qui non potest disputare non potest curare omnes in mediocre omnium morbi et scire ut auferat morbus Lava omnes quae sit industriosus qui vult esse medicus Non omnes scit applicare ea quae in libro ponuntur Omnis nam est exercitare et ea respicere quae in libro primi ponuntur

Confectiones ad Cor

Ut electua: de gemmis Leniticus galeni
dyamargariton plure aromaticum magnus
Ex. plan

Ad Caput

Dyamusci dulc. et amare dyambre dyan
thos confectio yeralocis aurea alexandrina
confectio cubebarum

Ad Pectus

Dyaireos dyaysopus dyapraassium dyacala
mentum dyadragantum dyapenidion
dyadrangis

Ad Stomachum

Dyagalanga dyamenta dyagariophile aro
aro[maticum] rosatum destemperie gabrielle dya
cinamomum dyacitonite

Ad Epar

Dyarodon abatt frigidus Triasandali frigidus Rosata
novella dyarenbarbarum

Ad Splenem

Dyalacca dyacurcuma

Ad Renes

ʒ ij cum vino
Iustinum electu: araciapon electu: duul

Nota varios modos pur gandi pro delicatis:

Qui a dyptere amaritudinem et ingratitudi
nem et alias causas catharticam et laxativam sa
mare abhorrent quo possis dare illis pro sub
forma clarum illud electuarium laxativum et confici
endo sic vini optimi at lb s polipodij mel
lis despumati ana lb ij agarici ʒ ij cina
momi gariophile spice ʒ ij galange ana ʒ S

℞ ℥ ij Illa sic confricos unum mel & pol
verandum cum tiric. coq. ad ℥am part. & cola et
post aliam ℥ß in sacculo positam in illa cola
tura destempa colando saepe donec sit clarum
& hoc destanti vice uniquisque et possis ad
dare ℥ß sem. humoris qui purgandi e.

Alius modus sub forma aquae physicalis ℞ ℥ß
sem. intus humoris purgandi & pulverisa &
pone in aq. & dispersa post mitte in vase &
distillare et illa aqua rosarum .i. alia aq. & appone
parum zuccari si sit amara & illam aquam
dabis ad potandum |

Alius ℞ mirabolani ℥ j & decoque in cerevisia
depositis cortice dabis mane & aeque supposita
& dentur simul pro constitutione quadrante |

Alius ℞ Hellebori al. & ni. & decoq. in aq.
cum feniculo & illud feniculum comedat post
dies illam gallina .i. capo .i. pulli iuvenes
ita cum quod bibat de illa aq. post pulli co
quite & dentur ad comedendum Ius vero ad
sorbendum satis & sine molestia educit Ali
quando ℞ deteliugt alias queratur in scri. alium

Aliqui possunt dari purgando sub forma decocti
vini herbarum laxativarum flo: & se: ut semen
carthami sine radix graecos

Alius sub forma pulveris ℞ scamonee cum pre
paratione tarta ʒ semen ani ʒ ij pul. cinamomi
garioffi ℈ ij feniculi anisi ana ʒ j misce ℞ Recipit
de quo dosis parum ʒ j & quod sedes habebit |

Alius coquatur post laxativum in aq. sorb. &
cum illa aq. confice pul. zuccari & da & solvet

Alius possis post laxativum ad quod se possis po
nere in panno & assare & dare & laxa
bit ℥ß intus humoris purgandi .

Alius possis infundere coloquintida .i. scamonea

In vino p̄ nocte & in aurora date Solvit
+ Alius + fit unguentum arthanite ad solam &
sub umbelico applica & solvet
Alius ℞ olei olive ℔ i & bulliat in cau-
lis rubeis & fit sepe frumentum sicut in q̄ te bul-
voriis & suaviter laxabit.
Alius ℞ succum de anguinella & pone in
testa unite & suppone umbilico cum panno
Alius per pomum odoriferum gestando ipsum in
manu & sepius odorando fit sic coloqui-
ntide scrupule mastici an ʒ i s scamonee nigre
+ rhe nigre aloes an ʒ i terens & fiat
pomum in succo coriandri viride
Alius fit frustes hellebori nigri & pone in
pomo assando & da ei zario assatum minus
laxat & sero adhuc minus.
Alius sub forma clisteriorum ut est sub forma
suppositoriorum pillularum confectionum trociscorum et
trocisci alhandal philonij solutivorum sub forma
boli fit electuarium de succo rosarum ʒ ij diapru-
nis solutivi ʒ ij zuccari candi ʒ iij misce
& fiat bolus de cartaris / Sub forma lacti vel sirupi
addendo solutiva aliqua
Alius In confectione distemperando aliquos pul-
laxativos cum confectioni
Alius modo componendo medicinas laxa-
tivas sub forma coriandri

Pro pauperibus

℞ medie corticis sambuci / rasi mella rad-
ix radicis sureoli purgat p̄ vomitum per ...
in formate in pelui una post contundendo
& cribra & misce cum zuccaro & fit
tragea dosis est ʒ i s i

De Sacculis

Pro capite Rx cubebarum nucis muscate cortic(is)
citrinorum gallie muscate sticados maiorane
ana ʒ iij rosarum [illegible] mirtillorum ana ʒ i s
fiat sacculus rotundus etc.

Sacculus ad tinnitum vel sibillacionem et dolore(m)
[illegible] aurium Rx pulegii coloquintide [illegible]
centhauree mente ana ʒ s mentastri ʒ iiij
[illegible] sibiles fiat sacculus calide auri applicetur

Sacculus ad confortandum cerebrum Rx maiorane sti-
cados calamenti foliorum lauri foliculorum sene
ana ʒ iij nucis muscate garioffilorum cinamomi ana ʒ vj
stercoris columbarum sinapis ana ʒ iij sandalorum
ʒ i cortice citoniorum ligni aloes cubebarum ana
ʒ iij piperis ʒ i s fiat sacculus.

Sacculus pro stomacho Rx ligni aloes absinthii
betonice mastic thuris cyperi cimini
feniculi rosarum ana ʒ s cubebarum macis cina-
momi garioffilorum spice nucis muscate piperis albi
et longi ana ʒ s calami aromatici cassie lignee
corallorum rubeorum ana ʒ ij et hec pulverisentur fiat
sacculus in forma scuti

Sacculus calefaciens epar Rx eupatorii sive
absinthii sive florum camomille ana ʒ s
garioffilorum galange spice sandali ana ʒ i s
mediocriter terenda [illegible] et imponantur sac-
culo et assentur in aqua absinthii et sic ca(lide) applicetur

Sacculus removens ventositatem splenis fo-
liorum rute mentastri calamenti origani ab-
sinthii paritarie scolopendrie betonice ana
p. 5 calefiant super tegula aspergendo cum vino
calido potenti et in modum [illegible] [illegible]
applicetur spleni quantum calide fieri potest.

Sacculus removens ventositatem splenis et ventre

De Sieff

"sief, id est trochiscus parvus de quibuslibet rebus ad oculos". Glossary to Serapion, no. 7494, leaf 149, col. 2, line 9, and cf. col. 1, line 1 ("sief memitha" ... "pillule vel magdaliones parvi").

No. 7600
fol. 32.

De Saculis

... ventositate conveni
... dos maiorane
... pullorum ana ℥ 1/2

... clarore et dolore
... quantitate que aqua
... metasti ad iiij
... lide ancus applicetur
... Rx maiorane Sa
... feniculorum fene
... ciminum ana ℥ vj
... ℥ iij Landani
... roos cubebarum ana

... i aloes absinthij
... ciros cinnam
... barum marcrma.
... insistat pixe albi
... aroti cassie lignee
... s pulverizatur fiat

... ar Rx Eupatorij sue
... omille ana ℥ j 1/2
... squinanti ana ℥ 1/2
... et impone in sac
... thij desu cu: applicetur
... strate Spleanis fo
... ... origanum ab
... drie berthonice ana
... aspergendo cu vino
... sdro aceti Unde
... fieri potest.
... sed Splene et vere

Rx milii furfuris frumenti salis mediocriter
triti ana scutellam misce applica calide

De Sieff

Sieff est medicina colliriorum habens formam oblongam
ad similitudinem ossis dactili et ad similitudinem
scutorum Colirium est medicamen oculorum liquidum
liquatum cum vino vel alio [illegible]
Sieff memite positum in oculo et super frontem
et in principio ophtalmie [illegible] [illegible] flemmas
et purgatur quod innatat in oculo fieri cumuncta
aut ulceris
Sieff album positum in principio ophthalmie rubee
ne augmentetur et ulcera sunt in oculo sedat dolo
rem mirabiliter : patet ceterum abstergit lipitudi
nem et humorositatem in oculo
Sieff de olibano et thure positum in oculo approx
imandos ulcera et in duritiis et consolidatur
cornee ne rumpatur
Sieff de plumbo [illegible] incarnat et consolidat
ulcera in oculo et dolorem sedat
Sieff viride [illegible] ad ungula lachrimalis
vel fistula que emittit sanguinem et saniem

De Conditis

Condita dicuntur conserve que in conserva tenentur
aut cum zuccaro aut cum melle Quedam condita
sunt ex fructibus ut mirabolani et febula
que sensum et corpus vigorant visum clarificant utrum
tos oculos in iuventute conservat Dosis [illegible] unum
aut duos de mane ieiuno stomacho
Citonia condita stomachum confortat ventris
fluxum et vomitum sistit Dosis [illegible] Nota ante cibum
stringunt post cibum solvunt
Quedam condita sunt ex radicibus ut [illegible]
conditum zenes calefacit coitum excitat vento
sitates stomachi dissolvit.

Zz conditum ad superfluitatem stomachi et maliciam
digestionis et ad acetosam eructuationem et umbi-
licum ventositatum valde | a° ij
gelebkien
Acorus conditus ut egritudinibus frigidis
nervorum cerebri paralisis fit etc. Et Acoro
electuarium frigidum qd vocatur dyacorum prodest
de egritudinibus lingwe mollificatur lingwe etc.
Quedam ex floribus ut Rosarum Violarum Boraginis
Buglosse etc. Et nota quod in bona conserva zuccari
debes ponere | lb zuccari ad lb j rosarum
et aliorum florum pistando rosas electas cum zuc-
caro sit perfecte que ad solem curande sunt
pluribus diebus.
Nota Saccarum Rosarum Stärcht et cor con-
fortat et omnia viscera confert ad mundifica-
tionem. Sed violarum inflammationem colere
sitim extinguit ventrem lubrificat aspe-
ritati et siccitati gutturis et pulmonis sq-
uinancia et pleuresi confert
Saccarum buglossatum confortat cor Mani-
acis et melancholicis confert.
Saccarum Boraginatum qd alio nomine dicitur al-
kobol similes virtutes habet cum buglossato
Citra condita stomachum et cor confortat
et aliorum odore bonum faciunt
Mel Rosatum quod fit cum succo rosarum quando
colatur et ad formam sirupi reducitur digesti-
vum materie phlegmatice congregatum in sto-
macho et mesiraicis et intestinis et
maxime virtute eius ipse vere. Multum ab
egritudine consumat et sanitatem conservat |
De cautelis medicorum.
In primis trado tibi duos gladios unum hye-
malem alium estivum. Estivalis est oxi laxati-
vum Hyemalis theodoricon anacardi |

Si hu(mores) frigidi sunt in ca(usa) q(uo)d c(ognoscitur) a subitaneo
inflat(ionis) colore urine cognoscit(ur) 3bus diebus q(ua)ntum
vel oxizaccara et oximel cum calida in mane
Si vero ca(lidi) humo(res) sunt in ca(usa) q(uo)d c(ognoscitur) a subitaneo
inflat(ionis) cognoscit(ur) tunc sy(rupum) acetosum oxizaccara cum
calida in mane hec tamen diu aliqui purgent
Vtatur purgantibus herbis solubilibus ut mer-
curiali, bleta, malva, atriplice, pigra carne
post cocti Quarto die minora & benedicta
non dare vinum dicendo tristis venit ex superat
ex quo regi(men) & sic de nocte tunc pharmacandis et stimulis
Da pill(ulas) in sero electuarium in media noc-
te decoctionem in aurora vomitum orto iam sole

Phle-
gma

Naturale digeras cum oximelle mixta cum aqua calida
& purga cum theodoricon anacardi: benedicta
esulata vel diagrydiata & consimilibus.
Salsum digere cum sy(rupo) acetoso purga cum theo-
doricon anacardi vel cum hierapigra distemperata
cum aqua decoctionis capilli veneris vel centaureae
Acetosum dirige cum oximelle purga cum benedicta
distemperata cum aqua decoctionis sene vel cuscute
Vitreum dirige cum oximelle squillitico & purga cum
hieralogodion vel cum benedicta distemperata cum aqua
decoctionis sansuci vel ebuli

Chole-
ram

Naturalem dirige cum sy(rupo) aceto(so): & purga cum oxi-
laxativa vel cum trifera sarracenica scamoniata
vel cum catholico imperiali et pers(ico)
Citrinam cum duabus partibus oximelle 3a parte sy(rupi) ace-
tosi simul mixtis cum aqua cali(da): & purga cum
oxi: benedicta mixtis

Me:

Naturalem dirigas cum oximelle & mellerosarum de-
coquatur cum calida in mane & purga cum diasene
Innaturale dirige cum syr(upo) acetoso vel oxizaccara & purga cum
imperiali hierapigra vel electu(ario) hiera galeni

De Dentifricijs

Dentifricium quod fit post purgacionem dencium
in ferro a gibbositate et eruitate dentes
dealbans. Recipe medulle ossis sepie ℥ ij tartari
duri de vino albo ℥ j terantur et cribrentur
et fiat pulvis. Ad idem ex solo tar-
taro pulverisato et post fricatis abluantur
dentes cum albo vino. Ad idem
Recipe farine lupinorum farine fabarum ossis sepie
ana ℥ j fiat pulvis et abluantur aceto mixto vino
Dentifricium confirmans dentes et confortans gin-
givas observata regula mundificacionis in ferro
Recipe corallorum rub(eorum) ℥ j masticis ferrine ana ʒ ſs
terantur et post absque fricacione aliquantulum pulvis le-
viter super gingivas ponatur ut dentibus ad-
hereat. Ad idem abluantur omni die
dentes mundificacione prius in aceto scillitico
in quo mastix et ferrina dissolvantur
Nota quod dentifricia non faciunt effectum bonum
nisi antea purgantur cum ferro ita ut
nulla sordicies in dentibus vel circa radices den-
cium non remaneat. Et facta purgacione et
mundificacione dencium in ferro tunc dentifricia
valent. Et qui dencium decoracionem et sanitatem
desiderant debent bis in mense.

De siti extinguenda

Recipe syrupi violarum cum aqua ordei granda
Vel succus citoniorum agrestis liquoris ℥ j misce
cum aqua frigida violarum acetosa.
Branca ursine foliorum altee sed ... blere
in aqua decocta valet contra sitim
Nota decoccio fragarie erdbeerkrauts in qua
dissolvatur dragagantum extinguit sitim
Lactuca in via vel sumpta abstendit sitim

& pollucionem ex somno.
Pomorum granatorum succus acetosarum valet contra sitim
Dragaganti est gummi frigidum in 2o humidum &
in 1o valet contra siccitatem pectoris. Eius decoctio
& gummi arabici in aqua ordei valet contra sitim
Aqua decoctionis ordei & succi liquiricie in qua
dissolvatur dragagantum contra tussim calidam
Syrupus febres extinguit, sitim a cholera
seu caliditate causatam
Liquiricia masticata & tenta sub lingua
asperitatem stomachi & gutturis mitigat
sitimque extinguit
+ Syrupus maronorum sine aqua sedat sitim.
Ideo bonum non est quod non dat eum syrupus acetosus
vel Julep aliquod quod faciliter vomitum
Nam plus facere intendunt vomendo. A. psalii
Psilium semen est frigidum & humidum semen
placatum: lingua pariete purgata cum cul-
tello et sic psilii positum prius in aqua fri-
gidam per horas aliquas cum aqua lingua
fricatur & semen intinctum in aqua ponitur sub
lingua valet contra tussim siccam provenientem
ex membris spiritualibus. Finis 1509

Tractatus peculiaris de modo compositionis medicinarum quibus utimur & etiam de dosibus & canonibus circa easdem observandis :·

Primus Canon Quod medicinis separatis et medicinarum separatarum non est deputata dosis ex quo de puncto plus de illis administratur de tanto plus maior sequitur confortatio. Ex quo sequitur ex lege medicorum in omni hora medicinam separatam exhibere. An possibile unde sive ab extra sive ab intra si volerat stomachum & decoctum replevere sive ab extra faciendo epithimata cor? ... de epithimata deputatur sibi [illegible] quantitate & dosim ut in ca: [illegible] generali de epithimatibus

Secundus Canon Nulla frigiditas sensibiliter laedens aliquid membrum corporis humani potest sufficienter expelli per aliquam medicinam simplicem calidam in primo gradu per medicinam ex his compositam. Ex quo ex his medicinis non resultat medicina quae potest in tale faciendo ultra gradum primum.

Tertius Canon frigiditas propter quam corpus ... non notabiliter vel sensibiliter laedens corpus potest sufficienter expelli per ... medicinas

Quartus Medicum prudentem oportet seu decet a medicinis frigidis volentem expellere [illegible] talem complexionem frigidam existentem in corpore. Et inde descendere ad fortiora quam non sunt deputata quia frigiditatem petunt. Cum vero videret ista non sufficere. Medicus indicat istam frigiditatem peccare in ampliori vel maiori gradu quam in primo |

Quintus Nichil deterius a medico quam medicinam
dictam applicare ex pluribus simplicibus quia re
mittit virtus unius a virtute alterius propter su
pradictam annexam Et quo simplex melius proficiunt
medici per breviores receptas paucas medi
cinas continentes |

Sextus Licet medicine simplices possunt
multipliciter applicari videlicet per aquas pulveres
syrupos etc. nichil est melius quam eas lo
cando localiter cum mediante sacculo cum mente
epithimare vel embrocare

Septimus Ad removendum vel resolvendum tortuosi
tates nichil est melius quam in principio appli
care has medicinas Et hec quantum ad medicinas
simplices

Sequuntur Canones de medicinis Compositis :

Primus Quandocumque sunt due medicine
accidentes ad compositionem unius una fortior
virtute alia tunc medicus componens sumat ma
iorem quantitatem debilioris medicine et minorem quantitatem
fortioris ut in componendo camomilla et euforbio

Secundus Ex medicis ab te dicitur ponere parvam
quantitatem medicine secundum valorem operationis
que sine fuerit sumpta in magna sive
parva quantitate est contraria operatio ut sunt sump
ta .℥. ut opium et cas .ʒ. ut euforbium
Et quo simplex quia non licet transcendere quantitatem ʒ ii
dando medicinam opiatam simul Orto notandum
simul quia sunt alique medicine opiate de quibus
medicus potest dare usque ad ʒ ii ut sunt filonium
et requies Que sunt dicte opiata correcta
aliqualiter |

Tercius Modus Est sic operari in medicina
simul bene ut exhibendo camomillam in dolore
vertice et vento et si illa non iuvant

procedat ad medicinam compositam ex simplicibus eiusdem virtutibus. Advertendum tamen medicine simplices possunt applicari. Unde ex his componuntur syrupi pulveres et pillulas. Aut eas applicando localiter, melius est per epithima embrocacione et sacculo. De his autem dictum est [illegible] Et de uno scilicet sacculo applicando id dicitur

De Sacculis

Nota sacculus a medico tripliciter applicatur unde faciendo ex his sacculum stomachalem 2o capitale 3o cordiale 4o vero multiplicatur parte corporis. Et dicuntur sacculi ex parte forme eorum [illegible]. Nam si medicus intendat facere sacculum cordialem faciat ex medicinis cor respicientibus. Adeo nota quod nihil melius quam confortare corde quam sacculus ex medicinis temperatis. Adeo notant practicantes componentes sacculum cordiale ex speciebus confectionum cordialibus et speciebus electuarii de gemmis et hyber. Si autem vult capitalem componat sacculum ex medicinis respicientibus cerebrum ut sticados maiorana et similia. diversificantur alii sacculi quia capitales sunt diversitate membrorum lesorum. Ex parte forme vero dicuntur sic sacculi quia capitales figure sunt oblonge non transcendentes quantitatem digitorum sex secundum ad medium quadranguli quorum duo latera equaliter alia non. Similiter quod latitudine non transcendunt quantitate digitorum 4or. Et hec est mensura [illegible]. Stomachalis quod dicitur triangulare vel sicut figura scuti. Et sic sacculum stomachale. Cordialis vero dicitur esse figure quadrate ut quod omnia latera sunt equalia. Alii quod sacculi sunt vel plurimum secundum quantitatem oblongam ut de sacculo

Circa hoc nota quod circa materiam ℞ longitudo ca-
pitalis est usque ad 8 digitos latitudo usque ad 5
dicitur vero iste sacculus secundum sacculus capitalis et cor-
dialis ut plurimum fit ex medicinis pulverisatis
Alii qui fiunt ex herbis paulatim contusis aut
de seminibus que de foliis que ex floribus ut declarabitur
inferius Ubi dosis propria declarabitur quam medicus habere
debet in componendo huiusmodi sacculos.

De compositione syruporum

Nunc restat ut incipiam docere unamquamque me-
dicinam et sic describere medicine digestive
secundo laxative tertio confectiones electuaria epithimata sive
embrocationes sive unguenta sive emplastra ceroneia
cerota quae sub dictis continentur

Nota primo quod dosis medicinarum
digestivarum exhibendarum sub una forma quando sub forma
syruporum et iste sunt uncie ʒ 4 unciales ʒ 4 coxe-
sis et apozema quando sub forma aquarum exhibendarum
et sunt uncie aut ʒ aquarum ~~distillatarum~~ alembicata
seu distillata aut exhibendarum illis in qua fit decoctio
medicinarum ad proprium medici valentiam

Regula prima quod non licet transcendere ʒ 2 simplex
licet sit declarata dosis ʒ 1 5 nunquam transcendere ʒ iiii
aquarum in unaquaque vice

Secunda Si volueris syrupum clarificare ut ef-
ficiatur magis placidus sumere debes assumere sub du-
plam quantitatem vel quantitatem superdictam ut facta
clarificatione et resolutione quod sufficit remaneat in
dictata dosi et sic solum sciendum de syrupis et
aquis miscendis cum syrupis

Tertia melius est dare syrupum non clarificatum
quam melius operatur et hoc statim una acuta.

Quarta sicut dictum est de clarificatione sic di-
cendum est de aromatizatione ut si medicus voluerit

Syrupum aromatisans capiat quantitate descripta
in 2a regula ut facta aromatisacione remaneat
in debita dosi. Istorum et syruporum quod respiciunt
caput quidem stomachum et sic de aliis membris
et illorum quidem materiam calidam quod frigidam et sic
de aquis quia alia capiunt alia stomachum
Ex quo sequitur alia regula quod medicus volens
ordinare syrupum debet assumere aquam proportionatam
membris aut proportionatam syrupo: Exemplum gratia Si accipis
Syrupum stomaticum debes etiam accipere aquam sto-
maticam. Et hec quantum ad egritudinem simplicem
Si egritudo composita diuidet medicus syrupum
et aquas ita in quod maior quantitas respiciat
deteriorem egritudinem vel fiat quod syrupus respici-
at unam et aqua alteram. Sed melius est ut diuidat.
Exemplum gratia volo removere dispositionem malam
stomachi frigidam digerendo materiam cum hoc quod
ista dispositio non sit per viam qualitatis. Omnino si fu-
it per viam qualitatis oportet medicum respicere me-
brum mundans cum aliqua parte syrupi et aquam
ut sic Recipe Syrupi de absinthio ℥ 1 Syrupi de
menta vel oximelle squilliticum si materia fuerit
multum grossa ℥ ß aque absinthii mente ℥ iiij
misce pro una vice. Si in capite calido Recipe
Syrupi rosati ℥ 1 syrupi violarum ℥ ß aquarum
violarum endiuie ana ℥ 5 misce

Nota Infallibilis Regula quod si in
cuiuscumque passione sive calida sive frigida si
medicus voluerit dare syrupum bonum est quod
misceat aliquam aquam cordialem ut est aqua melisse
aqua boraginis et buglosse et similes vel forte
de vino et aceto syrupus Exemplum gratia volo dare
syrupum in dolore capitis a materia frigida Recipe
Syrupi de sticados ℥ 1 oximelle squilliticum ℥ ß aquarum

Salvie ℥ iij Buglosse ℥ j misce. Iste syrupus
est tam cordialis quam capitalis.

De syrupis integralibus

Nota primo quod omnis syrupus qui ex variis medi-
cinis respicientibus varias egritudines appellatur
syrupus integralis. Ut si quis componeret syrupum ex absinthio
et sticados simul in equali dosi resultaret syrupus
conveniens stomacho et capiti: stomacho per absin-
thium capiti per sticados. Notanter dico si fuerint
syrupi in equali dosi quia parum modicum quando si acciperet
de sticados ℈ j et absinthii ℈ j (?) ... ex hiis
resultaret syrupus stomachalis et non capitalis.
Nota secundo quod nichil melius est medico in egritu-
dinibus compositis quam componere syrupos integrales
quia mediante illo habebunt intentionem plures ad
passiones etc. quia ubi pateret mala dispositio
urine ex materia flegmatica et mala compositione
stomachi ex eadem materia componendo syrupum ex absin-
thio et urtica (?) resultabit medicina conve-
niens ambabus passionibus.
Nota tertio quod medicus volens componere
syrupum integralem debet advertere regulam supra
quod ℥ iiij de herbarum vel decoctionum requirit
lb j mellis despumati quam totum zuccari. Sed si
voluerint facere iulep etc. quia volo componere
syrupum integralem respicientem stomachum et cerebrum
ad lapsus (?) ... sic dicitur Rx absinthii menthe
florum lambruse radicis feniculi ana ℥ v Maio-
rane salvie eufrasie bethonice ana ℥ v bulli-
at usque ad consumptionem medietatis. Deinde ad-
de mellis despumati lb j misce fiet syrupus.
Nota quarto quod medici volunt componere
syrupum ex herbis et seminibus (?) puta in syrupo precedenti
ponendo coriandri aniseos et hiis similibus debet facere

ut fiat decoctio herbarum parvis decem mistione
pulveres vel eius addere quantitas mellis suffic.

Nota quinto Volens syr. componere ex multis
herbis seu medicinis non debet deciare dosim
debitam mellis quod in fine debet mellis q. s.
Et hec si aromatarij fuerint periti quod non deci
nent potius ad minorem quantitatem quam ad maiorem
Ex quo potest colligi quomodo mel iulebs Et sy
rupos iulebs n. fit ex aqua destillata et zuc
caro syr. ex decoctis et melle Item colligitur
magis digestiuus est syrupus quam iulebs
Et ex hoc esse potentioris virtutis

Nota sexto quod aliqui dosant syrupum
magistralem aliter Nam primo fiunt decoctiones ex
medicinis satis appropriatis deinde capiunt decoc
tionem in tanta quantitate in quanta sibi videbitur imagi
nantes quod quelibet decoctio lb. j requirit lb. j mellis
despumati Exemplum gratia syr. magistrale cordiale fit
buglosse boraginis melisse ana m. j corallorum
rubeorum margaritarum rasure
ossis de corde cerui ana ʒ j fiat decoctio lb.
decoctionis ana lb. j mellis despumati misce fiat syr.

Nota septimo Syrupus magistralis ad duas
passiones respiciens quarum una sit deterior alia
tunc debet dari quantitas respiciens passionem dete
riorem et minor quantitas medicinarum alij Ut
si quis pateretur dolorem stomachi et capitis
et dolor stomachi est deterior et intensior tunc
medicine stomachales debent sumi in maiori quan
titate et magis si membra fuerint equalia in
nobilitate Et notabiliter dico hoc quia si quis pa
teretur dolorem cordis primum et dolorem intestinorum
magnum Tunc debet assumi medicina cordialis
in maiori dosi propter nobilitatem membri
Cor enim medico volenti dispensare melius est

e aquam decoctionis quam distillatam quia per actionem
virtute et sicut dictum est de hiis pari ratione de aliis
dicendum est quo ad dosim et quantitate aquarum
distillatarum et aquarum decoctarum Unde de hiis est
talis Regula Nota quod medici dant aquas
distillatas vel aquas decoctionis ultra quinque ʒ ij
ʒ una vice et cum sint simplices pariter
et etate Coram in 2m Mesue quantitas est ℥ i vel ex
habendo puero vel infanti ut patuit /
Ulterius Notandum de Syrupis quod aliqui sunt
compositi ex herbis radicibus lignis seminibus
et aliis quam variis medicinis Et ideo medicus
in ordinando syrupos singulos dicit herbe hec regulas
quod herbe distribuuntur per M a ʒ i pro M
ut sit dicere pro medico quare pro iam fiendis
q dicit stillas in uno ut syrupus radicis alterius /
q u Ligna q et se: et sem: sunt stellis uncie
aut semi distribuuntur per M ut sit dicere syrupus
cinamomi sc: feniculi ana M / Unde videtur tunc
quo utuntur aromaticis est ut sc: lignis habeant
ordinari cum ponderibus determinatis ut q a ʒ ij
q p ʒ per ʒ secundum medicinam utilitate ut est dicere
syrupus Ciccorie M santali albi ʒ i / Item seminibus
q scribuntur cum M ut est dicere syrupus seminum
M i q in uno decocto ut syrupus seminum frigidorum M e:
Nota 2o quod Medici utuntur syrupis vel in syrupo
partem mediam partem tertiam et quantitate
q ut intelligantur sunt hec Regule
Prima Regula quod quantumcumque syrupus sit ut
debet referri ad partem precedentem ut si procedat
M et semis pro media dimidia uncie pro me-
dia M Ut syrupus absinthii M / feniculi partem
media hoc dicit uncie pro media M si est
procederet ʒ ij q ʒ Ut syrupus camomille ʒ ij / Itemque

parte media pro dz intelligi . parte media 2|

2a Regula de syrupis inequalibus &
communiter decoctionis . hoc iste syrupus semine &
sequitur nova herbarum Alia nova dicitur re-
ferri ad semina & ad omnia precedentia ut 3 dicitur
sicut sa: mirabilis melonis melisse acetose
dz intelligi quod accipiatur semina melisse & acetose
si non ordinatur aliquid non ponendo ut supponen-
do aliam limitationem dz intelligi de herbe
ante ut sicut melisse acetose dz intelligi sicut
acetose herbe & non in alia forma |

Tercia Regula Caveat medicus quantum
potest componere syrupum inequalem ex herbis siccis
& hoc sunt qui volunt [illegible] sicut mete vin-
de & hoc est locum quod medicus velit facere sy-
rupum ex herbis quia si vellet facere ex seminibus
& lignis & radicibus Non est [illegible] [illegible]
accipiat ea viridia & sicca ::

De Composicione Rob ::

Nota quod predicti Canones de syrupis inequa-
libus etiam debent observari de rob sed in hoc
est diversitas Nam in syrupis fit decoctio
ex herbis & medicinis predictis Rob autem
conficitur ex succis sive est rob de mirtillis
& de aliis quorum confectio sequitur iste Regule
Prima Medicus volens ordinare Rob :
non dz ordinare cum aqua sed cum 2| & aut lb
aut ponderibus mensuris ad 2| ut est dicere
sicut succi mirtillorum lb 5 & est vi|
2a Regula habet lb succi rob et 2| vel mellis
& zuccari & adiungere . . quod dz ponere eo modo
quo ponitur syrupus inequalibus Ita quod mel &
zuccarum ponatur post decoctionem succi sicut in
syrupis post decoctionem factam
Hec ratio est diversitas (?) rob quam syrupi

Vel ad alteracionem que habent cum maioribus acuitatem quam decoctio

Quinta Medicus magis debet uti syrupis quam rob quia sunt magis amabiles et delectabiles ad sapore

Iuxta hanc precedentem regulam sit vera in passione tamen veterum et oppilationibus medicus debet sibi potius magis uti rebus quam syrupis Colera sequitur hanc magis digestibiles sit rob quam syrupus maioris est alteratiuus syrupus quam rob quia subtiliore forme et subtiliore penetratiuus Coleram causa syrupus ad magis convenientes ad digestionem materiam in corpore remotam quam rebus hoc antiquam veteranem [?] per oppositum declaret fortitudine stomachorum expectantium |

Sexta Regula. Medicus volens exhibere syrupum magistralem non debet transcendere quantitatem ℥ ij addendo ℥ iiij aquarum simul interius ut supra dictum est de syrupis usualibus.

De Medicinis Educentibus Vel Soluentibus Ventrem:

Nota quod tales medicine sunt duplices quedam leniue alie laxatiue Leniue sunt ut Cassia Manna electuarium de sebesten dyacassia et huiusmodi que possunt exhiberi omni hora ut dando cassiam in cena Alio modo dando passulas extractam que distemperata cum aqua fili electuarii de sebesten aliquid dando sine aqua simplici dando ad comedendum et iste medicine non habent horam determinatam possunt enim exhiberi quacumque hora diurna non exhiberi ad libitum [?] De quibus sunt tales regule prima de

Cassia: Medicus volens exhibere cassiam in cena non debet transcendere ℥ ß : 2a regula Medicus volens exhibere electuarium

De sebesten aut de dyaprssia non debet trans
cendere quantitatem ʒ ii a ad plus ad ʒ x ʒ.
Tertia regula medicus volens exhibere ma
nam potest ipsam exhibere ad quantitatem ʒ ii vel ʒ v et
maxime si voluerit cum ea educere humorem cholericum

De medicamentis laxativis choleram

Nota quod quedam medicinarum que sunt simplices et
que composite Simplices reperiuntur in quantum et
quod aliquando respiciunt humorem cholericum quandoque
phlegmaticum quandoque sanguineum quandoque melancholicum
Exempli gratia simplicium Aloes Scamonea Fumusterre
Reubarbarum cassia tamarindi mirabolani citrini et kebuli
Aloes habet duos regulas prima me
dicus volens ordinare aloes non transcendat
ʒ ii vel ʒ v. Dummodo hos canones observaverit Secunda
Aloes potest exhibere lotum et non lotum Sed
melius est ut exhibeatur lotum Ex lotione enim
remittitur eius acuitas que noceret intestinis et
in passionibus epatis non debet dari aloes Ex
quo sequitur quod in omni hidropisi non competunt
pillule aloeticae Tertius patientibus fluxum sangui
nis sive sit hemorroidalis sive digestivalis
sive menstrualis sive pectoralis non debent dari
pillule aloeticae quia aperiunt orificia venarum
Scamonea Medicus ea exhibendo non
debet excedere quantitatem ʒ v sive ʒ ii Et non
exhibeat quod ea incorrecta Ex quo patet quod
licet ea quasi correcta exhibere ʒ i Alius
Canon Scamonea non debet teri subtiliter ni
mis ne adhereat orificiis venarum et poro
sitatis membrorum quia sic varia causat mala
Fumusterre potest ʒ x dari Aut eius aqua
distillata ad decoctionis ʒ x similis est pro ʒ x
ad medicina leniva Rar vero laxativa et ...

In nobili dosi. preter quibus sunt due regule prior
2a non dare ... unaquaque vice usque ad ʒ ii
caveat ... transcendere ʒ i. 2a regula ʒ ...
... excedere ʒ ii ... de ...
Reubarbarum ... in forma
... torrefacti et assati ...
... canones ... medici ... ipsum in
forma liquida sive in forma pillularum et non excedit ʒ ii
... et non dant ipsum sine ... hoc
non ... ʒ i reubarbari ...
... ʒ ... sine correctivi ... ʒ ii
medicus dans ipsum ... cum aqua ... adiunctum
... medicum ... dederunt ʒ i s reu-
barbari ... ʒ i vini Sed ... admixtum
de reubarbaro torrefacto ...
... reubarbari et ... alii ...
... et non ... ipsum et ...
... stare ad aliquantulum ... donec calefiat
et torrefiat hoc ... Cum fuerit
... statim ... medicinas in ...
in fluxu cholerico ... dissenteria ...
... sunt ... regule medici dans ipsum
torrefactum potest dare ipsum usque ad ʒ ii et sic
... dosis eius ʒ i s 2a regula dans ipsum
torrefactum non ... dare ... ut ...
Aqua Casei: appellatur a quibusdam
correctivum reubarbari ... dans ipsum cum
aqua casei ... non laudo ... medici ...
sic dare caveat excedere ʒ i reubarbari
et ℔ s aque casei Nota ... aqua casei ...
... caprinum ...
... non ...
... Mesue in ... aque casei

non debet offerre de quibus non faciam regulam
talem Si medicus volens dare aquam cassie
fistule potest dare ipsam usque ad ʒ x pro una vice et
tunc aqua magis respicit humorem adustum 2a regula
dare aquam cassie 2do modo debet sufficere ʒ iij.
Tamarindi licet possint dari sub forma
fructus propter partes ponticitates non dantur ipsi in
infusione Propter quod sciendum est communes practici
antiquorum mittant tamarindos in infusione aquarum
valentium ad compositum vinum ut medici Endivie
in passionibus epatis et in aqua mele in passio
nibus stomachi etc. Fricentur tamarindos grumelli(?) et
[illegible] deinde commissi ponantur in aqua stent
per duas horas postea volendo coquantur donec
evacuat substancia sua et sic compositum exhibeatur eos
2a Medicus debet dare eos miscendo aliquam
medicinam stomachalem cum eis confortativa gustum
nauseam [illegible] possunt dari tamarindi usque
ad ʒ 15 Conservam dosis ʒ j cum succo feniculi
vel succo Endivie et apij vel serapio simplici.

De Medicinis compositis sol- uentibus materiam Cholericam

Nota compositarum medicinarum que sunt composite
in forma pillularum et in forma electuarij
pille que evacuant materiam cholericam sunt pille
de aloe auree de reubarbaro: de fumoterre
et hiera [illegible] Modus autem dandi illas pillulas sunt
Exempla quo ad numerum 2a quo ad quantitatem etc. 2o ad
numerum bonum est ut dentur sicut in numero impari
ut sequitur modum antiquorum 3o ad quantitatem
bonum est ut non excedat pro una vice ʒ j
Psilium potest dari ʒ x Aut aqua eius
distillata sicut et succus eius et extra eius extrahi.

bitis scilicet carencie dicte de fumoterre
Nota tamen quod quantitas psilii simplicis est ʒ 1 quod est
laxativum similiter sicut ʒ 1 ½ fumoterre in
aliis serviunt viis.
2o Nota Medicus volens dare pillulas pro-
ea reformare ʒ etc. Aut cum aqua vel cum electua-
riis vel cum sirupis Non limitando quantitatem aque
electuarii vel sirupi Ut sic fit pillule de fu-
moterre: ʒ 1 fiat pillule xv cum electuario de suc-
co rosarum vel cum aqua endivie vel sirupo violarum
Tercio Nota quod pillularum superdictarum sunt
exhibende omni hora ut sunt pille de Aloe
que dentur ante et post cibum salva hora
post et in mane et sero et non requirunt
aliquam custodiam Alie predicte debent dari in
mane cum cibum [illegible] operando Item quod
assumens pro fruat sompnum post sumpcionem pillularum
si potest etc. pro media hora Deinde stet
per hoc horas scilicet ieiunus Ultimo autem
post lavamen debet capiat cibum suum
Quarto Nota quod medici qui intendunt
evacuare a capite vel phlegmaticum vel a pectore
evacuandum etc. a capite et [illegible] bonum
est ut pille dentur ante ut longius mora
faciant in stomacho et per quos [illegible]
si velit facere seu evacuare ideo melius
ut pille sint molles etc. 49 sequitur hec
contra quod male faciunt medici dantes pillulas
aureas post cibum in cena contra [illegible] quod
pille molles dentur in qualibet passione
Electuaria Solutiva Cholera rubea
Sunt hec Electuaria de psilio de succo rosarum
diagridion [illegible] quem de Epithimo

De tyriaca alexandrina imperiale qd pot miscere +
Rō & ista electua: pñt exhiberi in forma
liquida distēperando ipā in aq̄ Rosarum dando
ipsi ab hora non distēperata ꝓpter mox ꝑ magis
conuenit in volendo curare mām a ptibz
stomachi & a ptibz venis & ꝯ mox ꝑ ma-
gis conuenit in curando mām a ptibz remotis

Nota Hora conuenit in exhibitione e-
lectuariorum istorum ē hora in q̄ fuerit sto-
machus ieiunus ita ut ꝑ ꝑtē assumptionem
sequatur aliquis sompnus

Nota medicus volens distēperare aliqd elec-
tuarium non debet transcendere quantitatem ʒ iij
aq̄rum bz dosi magis conuenit fere ʒ ii s

Nota & post assumptionem istorum electuariorum
bonum est exhibere lauatiuum dando brodium
pulli q̄ aquā ordei cum zuccaro in quantitate ʒ vj
post tres horas post assumptionem deinde stet
ꝑ mediā horam antequam assumat cibum.

Nota q̄ In fare prudenti post assumptionem phar-
maci vtatur suppositorio vel enemate ne
natura habeat impedire operationem medicine.

Dosis Electuariorum:-

Diaphinicon a ʒ iiij vsque ad x. de ꝑuno ꝑ ʒ ij
De succo rosarum a ʒ iiij vsque ad vj
Diasimtoy a ʒ iij vsque ad iiij & circa
sum̄ secundum etatem & complexionem
De Epithimo & simo ad v ʒ & s
Catharticum imperiale a ʒ iij vsque ad ʒ i s
Oximellis laxatiui vsque ad ʒ vj quas do-
ses non bz medicus excedere

De Medicinis Vsualibus Soluentibus phlegma:-

Simplices ut Turbit Agaricus coloquin-
da cucumer azininus mirabolani bebulis
& bellirici dactili salgemma euforbium
eupathorium et huiusmodi
Turbith nullo modo detur nisi sit correctum
cum zz^e ita quod quantitas zz sit subtripla ad
turbith exempli gratia Recipe turbith ʒ iij zz ʒ j
2o non est aptum secundum Salernitanos dare turbith sine
miscere aliquam medicinam cordialem ne ex
lesione turbith fiat alia lesio in corde Nota
3o quod turbith quandoque movet dolores ven-
tre Ideo laudant medici quod post assumptionem eius
fiat calefactio circa ventrem et umbilicum
cum pannis calidis non obmittendo clisteria
vel suppositorium Secundo Nota quod dosis turbith
est ʒ j usque ad ij Sed medici quidam veteres
non transcendant dosim ʒ j boni ponderis
Agaricus correctus est medicina satis medio-
criter conveniens sic sequendo Nota quod ipse
habet suum correctivum scilicet oximel cum sale
salgemma 2o Nota quod medicus caveat agari-
cum nisi cum eo misceat aliam medicinam stomachalem
quia inducit vomitum & nauseam magnam Item
practicatores laudant quod post assumptionem agarici
comedat confectos ad prohibendum vomitum
Aut buccellam panis infusam in aceto.
Aut infundat panis buccellam in aceto et
teneat circa nares donec prohibeatur fuerit
~~vel~~ vomitus Quare sequitur quod bonum sit cum
agarico miscere cinamomum gariofilum calamum
aromaticum mastice & hiis similia Dosis eius est
a ʒ 1 5 usque ad ij boni ponderis Correcti-
vum debet subtriplum ad agaricum hoc modo

Rx asari electi ʒ i salis gemme ʒ i cinamomi
parum misce et fiat pillule a paribus et quia
aromatarii communiter tenent asarum pro [illegible] ideo
practicantes dicunt Rx asari pro [illegible] alii dicunt
Rx asari infusi id est debet apotecarius [illegible]
possumus utrumque dicere : Vbi non est asarum
bene debet [illegible] in oximelle vel sirupo acetoso
et remittatur stare per x horas

Colloquintida Non debet exhiberi nisi cum
suo correctivo quia est medicina offensiva
stomachi ut ʒʒ cinamomi garioffili et gariofilati
vel alii ponunt masticem propter eius esse
correctivum Item si volueris eam sine periculo
exhibere non solum misceas cum medicina stomachali
sed etiam cordiali quia a pluribus legitur
abstinendum esse quia est medicina quae purgat
medicina quae curat lapsando membra principalia
si non volueris ea uti fiat in aliis medicinis
Nota habet medicina exhiberi vel aut in
clistere aut in suppositorio et est medicina
subtilis in curando a capite unde laudatur in
apoplexia et paralisi et similibus passionibus
et nullo modo est omittenda in cura talium passionum
sed laudatur in colica ex retentione fecum
cuius dosis est in clistere usque ad ʒ iii alio modo
ea dando per os quod debet dari per decoctionem
cuius dosis est a ʒ i usque ad ʒ i s licet alii dicunt
ad ʒ ii sed hoc non habemus fieri

Cucumer Asininus potest exhiberi per se
aut coniuncte post confectionem ex succo cuius
non ex pillule de cucumere asinino quae singulares
sunt mirabiles iuvamenti in
curando ydropisim et maxime aschite ʒ ii
vel iii habent pillularum earum iuvant maxime

quantitate que conuenit in vitro libri hoc vt plu
rimum vsque ad medium scrupuli sex quo fit quod dosis
pillarum [illegible] vsque ℈ 1 Aliud vnum secreto hoc in
clistere fortem ad diuertendum materiam a loco remote
que attrahendo per nares quod mirabile me
dicina ad curandum emigraneam et dolore capitis
antiquum humor in modum sternutando et panes et
attrahentes sucum per nares et implere os suum per
aquam frigidam ne scilicet medicina descendat ad pul
mone et ad portas pectoris quo facto videbitur
magnam experientiam in curando dolore capitis
antiquum ~~humor in modum~~ sternutando a materia frigida
Si tu velis sucum attrahi per nares lauando multe
vt in eo misceat que sucum radicis que acerose
vt remittat acutas cucumeris asinini;
Sed melius est vt dicitur accipias sucum quod minus
periculosa dosis que sucum attrahendo per nares est
pro vna vice vsque ad ʒ 5 atque vsque ad ℈ 1
Nota quod iste medicine dantur in vltimo in
cura sed passionibus capitis sed pille substinere
possunt cum sed enim sucus cucumeris Sed vero
iste pille recipiunt compositas pille ex succo
cucumeris et ex medicina strichal. Et ex
medicina strichi fit subduplo ad quantitatem cucu
meris asinini Ut sit dando sucum cucumeris
asinini ℈ 1 maxime ʒ 5 sicut pille et dosis
de vncia de quibus exhibere faciunt dosem
aut 36 ad plurimum.

Myrabolani kebuli & bellirici

Nota quod myrabolani a proprietate inducunt
amaritudinem eius quod durabit nobilia per nares
corrigat et ut consumat Regula tenenda est
quod myrabolani non dentur sine zarcaro
aut sine passulis vt vult Auicenna libro

leu si & farsy de cura sede a materia phleg
tica & sc(ilicet) 37 de cura asthmatis ubi instruit
ipos ad dulcedine zuccari & passularum quia
dulcedo est remittere acuitatem & amaritudinem
rerum. Oestus myrabolanorum kebulorum da
torum in infusione usque ad ʒ iiij myrabola
norum bellericorum usque ad ʒ iiij & h

Salgemma indiget intestinorum excoria
cionem Ideo secundum ubi est dandum est fortasse
tinuatam stiptici excoriationes si bonum sit qui medicus
velit curare humores viscosos & phlegmaticos et in
medicina misceat salgemma quia ipsum est stimu
lare virtute expulsiuam Ideo semper melior curam
caveat in medicina immiscendo salgemma ultra
dare de summa ʒ j. Nota quod practice posset
uti salgemma melius nisi sit ex servare ut
ea vtantur in clistere & maxime in cura febri
um a materia frigida & in diuertendo materiam a loco
remoto & sic quod ea ponere in clistere usque ad
ʒ ij. Aliqui medici nostri solent facere suppositorium
ex solo salegemma stante magna stipticitate
ventris et in cura colice ex retentione fecis
& tunc est suppositorium utilabile in curando
materias duras et non longe tenendo suppositorium
torium aliquas inducent excoriationem ani & in extre
mitate intestini recti.

Eufforbium & Eupatorium Non sunt medi
cine usuales apud medicos nisi in evacuando
materiam a capite utendo euforbio attractiue per na
res sicut de his duobus consilia canones finiuntur

Hermodactili inducunt eius nocumento
proprio nauseam generant & in ventositate zuccarum
tando immittatur Ideo melius est eos rectificare cum
binas ʒʒ cinamomi, cimini, mastice
& tunc exhibere ista sanctificata : Non ex
ipsis exhibere ʒ x uno sub forma pro ...

pillarum Dosis eius ipsius est sub forma pillarum usque ad
ʒ i et debet exhiberi usque in mane Dosis eius
cum pulveris usque ad ℈ ij .

De Medicinis Solutivis Melancholiam :

Simplices sunt lapis lazuli lapis armenus epithimum fu
mus terre Sene ellebori niger camepitheos
Lapis lazuli : exhibetur in uno sub forma pillarum
alio sub forma pulveris et quia evacuat laxando vomitum et
cum dolore ideo minuatur sed ut commisceatur cum aliqua
medicina cordiali ut buglossa et de corde cervi
et cortice citri et huiusmodi Dosis eius cum eis sed a ʒ i usque ad
ʒ i et ℈ i in pulvere cum dosis in pillis sed ʒ i dando mane
Lapis armenus : habet in isto humore prerogativam
in solvendo inter ceteras medicinas :
Nota ex ea medicina datur cum uno lota cum vino
subtili quia aqua dulci evacuat sine fastidio et vomitu
medio 200 vero lota et sic cum dolore et vomitu
et huiusmodi Dosis eius lota sed usque ad ʒ ij non lota usque
ad ʒ i bonum sed ut commisceatur cum medicinis cordialibus :
Epithimum In solvendo mirabilis est medicina
humoris melancholici et confert egritudinibus
capitis epilepsie apoplexie dolori capitis antiquo
[illegible] et opilationi splenis Nota ex ipsius sed tarde
movet in solvendo et inducendo sitim inflammationem
et dolorem Ideo bonum sed ut commisceatur cum modico
piperis et modico salegeme et sufficit cum
[illegible] et datur in mane Dosis eius cum sed in
pulvere usque ad ʒ iij In decoctione usque ad [illegible] ʒ i
Fumus terre est medicina benedicta
solvens melancholiam et evacuat confortando
[illegible] in oximelle dando iij cum dieta libra quia
decoctionem [illegible] et suavis absinthy et huiusmodi [illegible]
Sene Solvit Melancholiam et cerebrum
mundificant et cor Et conservat virtutem ca

in senectute & quartanis gaudium [illegible] restituit
in complexione & in operandi, si detur ad [illegible]
decoctione galline cum cuminum et vino subtili in
salegemma. Dosis eius [illegible] usque ad ʒ vi.

Helleborus niger est medicina heraclea
lepram & surditatem per anthonomasiam. Ubi
notandum quod non debet dari nisi correctus cum pipere sit
cum dauco cum petroselino aniso origano cala-
mento et alias cum [illegible] nominatis. Dosis eius
est usque ad ʒ 1 s. In forma pillularum in pulvere usque ad ʒ 1.

Lapis lazuli est eiusdem operationis sicut
suum[?] [illegible] require ergo ibidem.

De Electuariis melan-
choliam solventibus:

Sicut electuarium de epithimo hamech diasene
ne hamech. Notandum quod nullum istorum electuariorum
debet dari nisi decoctum aut restringere melancholiam
ut melius actuet medicina & [illegible] aut similiter
[illegible] etc. Dosis electuarii epithimi usque ad
ʒ iiii & s. De epithimo usque ad ʒ vi. Diasene
usque ad ʒ [illegible]. Hamech usque ad ʒ iiii.

De Confectionibus

Nota quod restituunt stomachum et aromaticum co-
stat[?] diacinnamomum diacitonidon[?] aliud & [illegible]
[illegible]. Dosis sit unaquaque vice usque ad ʒ vi. [illegible]
[illegible] petrosinum[?] quam una vice ad ʒ iii.

Nota primo quod differentia inter confectiones
in forma solida ab electuario quia confectio ut
plurimum fit cum zucaro & aquis electuarium
fit cum melle et syrupis.

Nota secundo quod quelibet ʒ specierum requirit
saltem ʒ iii zucari optimi ut ordinavi confectiones
stomachales in stomacho frigido sit dicta specierum
aromatici rosati ʒ 1 specierum diacinnamomi ʒ s. Ecce
ʒ 1 s requirit saltem ʒ iii zucari. Dicimus ergo

Zuccari optimi ℥ iiij fiat confectio in tabulis vel morsellis vel aliis ab aquis stomachalibus. Si tibi volo ordinare confortativum cordiale dicas sic Recipe specierum dyamusci ana ʒ i s ossis de corde cervi margaritarum perforatarum ana ℈ i zuccari ℥ vi fiat confectio in morsellis cum aqua buglosse.

Tertio quedam confectiones sunt laxative habentes medicinas laxativas compositas ut dyacurbita dyasenne dyacatholicon dosis electuarii dyacurbita ʒ vi dyasenne ʒ vi dyacatholicon usque ad ℥ ii.

Quarto dicitur mixtura ab electuario quia componendo mixturam accipimus componentia in forma solida et liquida. In conficiendo quidem electuarium accipiuntur species confectiones. Exemplum gratia volo ordinare mixturam ad sedandam sitim. Recipe zuccari rosacei zuccari buglosse zuccari borraginis ana ℥ ii fiat mixtura cum agresta syrupo. Aliud si velles ordinare electuarium dicas sic Recipe specierum dyamargariton.

Hora exhibendi confortativum stomachale cordiale cerebrale est per duas horas ante cibum et sic intellige de confectione materiali ut puta dyagalange dyamargariton pulveris arthetico et huiusmodi.

De epithimatibus

Nota quod epithima proprie importat medicinam compositam ex aquis distillatis et speciebus que miscentur panno lineo vel laneo infuso in predictis aquis applicatur membro lapso puta epati stomacho cordi et huiusmodi Et in hoc differt epithima ab embrocatione quia embrocatio fit ex rebus bullitis in aqua vel vino et non ex aqua distillata tantum. Secundo nota quod licet circa quodlibet membrum principale posset fieri epithima tamen medici communiter utuntur epithimate specialiter epatico et cordiali licet etiam epithima posset fieri circa renes et quodlibet illorum vocatur epithima aliud tamen

Et confortativum. Secundo nota quod epithima epatis
debet fieri cum aquis distillatis epaticis et speciebus
respondentibus epati, ut sunt species trium sandalorum
in casu calido, et sunt species diarodon abbatis
diacinamomum in casu frigido. Epithima
cordiale fit cum aquis cordialibus et speciebus ut sunt
species temperate et electuarium de gemmis. Et ista
valent in quocumque casu. Utimur quoque speciebus
diamusci et diambre in casu valde frigi-
do. Dosis quoque epithimatis quantum ad aquas est
℥ x usque ad ℥ xii, licet quantitas aceti ℥ i et ii.
Dosis quoque specierum sit a ʒ i ß usque ad ʒ ii.
Nota Medicus in ordinando epithima epa-
ticum non debet obmittere modicum aceti propter sa-
porem penetrativum, scilicet ab ℥ ß usque ad ℥ i. Sed
in epithimate cordiali caveat obmittere
modicum malvatici seu vini odoriferi seu
modicum croci, quia in cordialibus utimur magis vino quam aceto.
Nota Nichil melius quam medico quam applicare
epithimata et perunctiones in passionibus epatis
et cordis removendo febrem tam a materia calida
quam frigida, magis tamen in febribus calidis. Sed
epithimata non debent fieri nisi in statu vel
declinatione secundum Avicennam ut vult Avicenna Galie-
nus: de cura phlebotomie. Exemplum si aliquis patiens
febrem cholericam circa epar dicas fiat epithima
epatis. Endivie, solatri, semperviue ana ℥ iiii
aceti ℥ i, specierum trium sandalorum ʒ i ß misce fiat epi.
Nota Regulam. Medicus non solum debet da-
re istas aquas in ... quam sunt dictas sed
quasi nunquam vel rarissime debet obmittere aqua
rosarum in utroque epithimate. Exemplum de ordinando
epithima epatis in causa frigida et in hydro-
pisi. Fiat aquarum eupatorii, feniculi, absinthii ana
℥ iiii specierum diarodon abbatis ℥ i ß aceti parum

musce fiet epithima Epithimate cordiali
Rx aque ros ℥ vi aque buglosse boraginis
acetose ana ℥ iii specierum cordialium preparatum
vel specierum electuarii de gemmis ʒ i s croci
℈ i misce fiet epithima cordiale Aliqui vero
gloriantur in variando modos assumunt similia pro
ponderacione quod scilicet species predictas loco species predictarum spe
ciarum ... grana Rx aque ros ℥ vi boraginis
℥ iiii essencie de corde cervi margaritarum pre
paratarum laminis auri puri ana ℈ i misce
fiet epithima quod sufficientem est quo similia in
ponderacione species predictas ... Si vero ex inopia res
predicte haberi non possent capiatur aqua sola cum
aceto et fiet epithima etc Nota ex epi
thimata non habent determinatam horam applicationis
quia iuvat in qualibet hora ymo per continuationem
ut in febribus acutis seu febribus acutis venenosa
venenosa et in pestilencialibus In quibus
maxime iuvant

De Embrocacionibus:

Embrocacio fit quando cum spongia madefacta
in decoctione herbarum ex quibus exprimitur que
applicatur super membra lavata et est similis
operatio quam epithima quando fortius imprimitur
aqua ... in decoctione quam aqua destillata
similiter et vinum fortius quam aqua destillata
Nota 2o ex fiat optima decoctio sive in vino
sive in aqua oportet quod non bulliat res donec
fiat consumpcio medietatis
Nota tercio Multiplex est embrocacio sicut
multipliciter fiunt medicine circa diversa membra
Si circa stomachum stomachalis est Si circa hepar
epatica Unde quod ex parte proponerem quod sto
machalis ex rebus stomachalibus ut ex menta absinthio etc

Capitalis ex rebus capitalibus ut ex maio
rana salvia bethonica sinapis et hysopo
Hoc etiam adde quod quilibet mediante habere rogat
lb. s(emis) aq(ue) [illegible]. Quod volo facere decoctionem
stomachale de lapsis frigido sit decoctio 3
florum camomille absinthii ... melisse
ana ℥ j bulliat in lb. aq(ue) ij donec fiat con
sumptio usque ad medietatem vel tertiam partem semper ali
quod deinde in decoctione madefiat spon
gia et applicetur loco madide. Et quod iste em
brocationes communiter fiunt in domibus a mulieribus
et non ab aromatariis fiunt de aqua loco vini
lb. aq(ue) assumunt in ea suca vini violae

Quarto Nota quod iste embrocationes sunt
applicande qualibet hora cum quemadmodum ap
plicatur cum rebus embrocatio stomachalis
cordialis et capitalis indicitur quoniam
capitalis est semper ad ...

Quinto In sedando dolore sive a ma
teria calida sive frigida embrocationes iuvant
magis certe aliarum medicinarum et maxime
circa dolores arteticos podagricos et sciaticales

De Unguentis :—

Nota differentiam in modo componendi unguenta
et emplastra. Nam unguentum dicitur compositum ab his
componentibus redactis ad subtilitatem. Et sic re
solvitur unguentum subtile. Sed emplastrum
reducitur ad formam grossam ex quo componi
tur. Et ita apparet necessarium cirurgicorum
quod applicetur unguentum subtile et emplastrum grossum.
Nota quod simplicia componentia unguentum
debent pulverizari seorsum antequam ad formam
unguenti reducantur. Exemplum quia si in unguento
ingrediuntur sandali et bolus armenicus semina san
dali debent seorsum pulverizari quam pulverizatis

fit unguentum

Nota differentia inter dicit unguentum et ceroti quia unguentum fit cum modica cera ceroto fit cum resina

Nota Unguentum fit sub 3 speciebus quoddam molle quoddam mediocre quoddam grossum ut unguentum fuscum quod habet ceram et formam aliqualem ceroti que habet ad movere tale ordinem quod fiunt cum velocioris operacionis quartum 2 et 2 quartum aut

Nota Ad unguentum molle ad quibus 2 olei vel succi requirentur 31 pro quod 315 ceram unguentum fit magis molle et grossum secundum maiore et minorem numerum cere et destilland de cera tantum donec redeat ad spissitudinem quam et grossitudinem Aut loco cere accipiat cum cum arenario cum serapinum cum 994

Nota Unguentorum quoddam est incarnativum ut unguentum de sarcocolla quoddam consumptivum ut unguentum apostolorum quoddam altrativum ut infrigidans galieni quoddam corrosivum ut unguentum de lirangiero et huiusmodi

Modus ordinandi Ungenta

Primo ponantur liquida ut oleum et succi deinde sicca seu pulveres ut unguentum stomachale Recipe oleum de absinthio nardini de menta ana 2 11 garioffi mastici calami aromatici ana 31 Misce et fit unguentum molle cum modica cera Si vero vis addere spissitudinem dic dissolvita spissitudine ponas fit unguentum vis

Nota dicit Unguentum et Linimentum Nam unguentum est forme medie et grossum Sed linimentum est subtile ut unguentum rosale Recipe Infrigidantis galieni 2 115 Sandali albi boli armeni spodii ana 31 fit unguentum molle de hora ante applicacionem unguenti est cum in

Qualibet seu quolibet tpe com appliratio
Summa inter applicaruz rarid & alid me
dicat tpg tim horand hor addendo quod
applicanc calida seu tepida Nisi in volne
ris applicarone q no sit applicanda.

Vnctorum patz sunt:
Maturatiua ut basilicon dyaltee vngentu
Mundificatiua ut cerasea egyptiacum
Carnatiua ut vngentu aureum
Ad consolidand ut vngentu album
Ad decorand ut vngentu citrinu: albastr
Ad dolore mittigand ut vngentu arrabon
marciaton a cu fri:
Ad hu: sedand & ad nervos ut dialtea ut agrip
Ad laxand ut vngentu arthanita
Ad constringend ut vngentu castaneorum
Ad scabie delend vngentu de cerusa
Ad somnu provocand vngentu populeon
Ad nervos vngentu laforby pertinsignane

De Cerotis

Nota diut vngentu & cerotu qz vngentu
sit cu cera colore q sit resina ideo dicunt
fit cerotu in fine receptar & cere q s &
fit vngentu in fine cerotu fit cerotu cum
resina ideo qz cu cera no deducitur cerotum
ad formam expressam & solidam
Nota Sic in conficiendo vngentu qlibet
ʒ i sunt saltem ij olei q alterius liquoris sicut
etc dicit servari in conficiendo cerotu ut fit
olei camomill de mela ana ij gariofil mastic
ana ʒ i fit cero: cum resina.
Nota forma cerotu Nad quod sic ebale
qd e ad forma sui cerebrula ad formam
rotunda spar ad forma limace materia
le & splenetrum ad q̄dratam
Nota vngentu cerotum emplastrum sic
se inviure sicut in operando qz fortiore operatur

Est cerotum quam unguentum et adhuc fortioris
emplastrum & aegrotantibus sunt tediosum
Sapientes medici incipiunt ab unguento si illud
non operatur descendit ad cerotum & adhuc for
tius descendit ad emplastrum. Item in passione
stomachi mirabiliter operatur cerotum intus re
tenta medicamina |
Nota medicine pro unguento subtilius
pulverizare quam pro ceroto vel pittaciis
in fine unguenti debent pulverizanda pulve
rizare subtiliter in fine quia cerotum non dosis certa
cerota non sunt limitata ex eo quod magnitudine &
minore secundum quantitatem medici et secundum quantitatem
membri cui applicantur.

De Clysteribus:

Clisteriorum quoddam est quod ut fiat ex herbis
seu quibus seu decocto eorum ut blete mercu
riales malve viole & similia. Vel clistere
quod est quod fit ex brodio solo ut ex brodio
pulli carnium & similia Tercium quod est composi
le scilicet quod est ex medicinis ad compositionem sumendis
Nota 20 medicine ingredientes in cliste
ria que sunt simplices sunt turbith salgeme co
loquintida Agaricus dosis quia simplicis ʒ ii Secunda
dosis usque ad ʒ i dosis [illegible] usque ad ʒ i dosis
[illegible] usque ad ʒ ii Composite sunt ut electu
are diasinticos X Therapigra usque ad ʒ vii
Theralogodion usque ad ℥ i X Therapigra et
theralogodion electuarium de baccis lauri benedicte
litontripon cassiafistula dyasene dosis diasenicos
usque ad ℥ i + electuarium: de baccis lauri usque
ad ʒ v Benedicte usque ad ℥ i s Litontripon
usque ad ℥ i Cassiafistula usque ad ℥ i s dyasene
usque ℥ i Et hec sunt quod sit clistere forte et quod lenitivum

Tercio Nota quod in casu in quo non potest fieri clistere mitigativum ut facile ex brodio caponis vel galline ut velit reliquator [illegible] submissa aliud potest mitigare et maxime ex parte virtutis attractive membrorum.

Quarto quod clistere debet precedere exhibitionem medicine fortis maxime ut si in mane debet exhibere medicinam In sero exhibeatur clistere vel loco clisteris exhibeatur suppositorium.

De Trociscis:

Nota differentiam inter trociscos et pillulas et vide alibi in predicto libello de dosi et pondere trociscorum.

De Composicione Rob:

Nota primo quod syrupus fit ex decoctione medicinarum simplicium addito melle vel zuccaro Rob vero dicitur succus herbarum inspissatus qui potest exhiberi cum aqua medicinali vel aqua simplici vel brodio vel vino sine decoctione medicinarum. Rob vero est multiplex quoddam est rob de ribes et est succus ribes inspissatus quoddam de pomis ut succus pomorum inspissatus quoddam de [illegible] etc.

Modus componendi Rob est talis pomorum lb 10 fiat succus et ponatur ad solem in vase optime vitreato donec exiccetur et fiat spissum Deinde exhibeatur cum aqua vel cum alia re aliqua et medicus in exhibendo non transcendat quantitatem ʒ ij.

Nota 2o quod in phlegmatica materia grossa et melancholica fortiorem operationem quam syrupus Nam fortiorem operationem sunt in succo quam decoctum ex quo componitur Rob [illegible] quod in decoctione exhalant partes subtiles In succo vero remanent Sed in materia calida [illegible] dare quam Rob.

Nota Tercio quod licet syrupus [illegible] componitur ex decoctione plurium medicinarum simplicium

Quarum una respicit unum membrum et alia aliud
Ita medicus potest componere rob integralem ex plu-
ribus simul Ut volo componere rob confortantem
stomachum et resolventem ventositates alterantem
quoque complexionem male calidam Fiat succus de po-
mis et succus de granatis et ista ponantur ad solem
et coquantur Ex hiis que resultabit quedam medicina
confortativa et alterativa Quorum sumatur in maiori
dosi aliud in minori Nam si maior erit intentio
ad confortandum quam ad alterandum plus assumatur de
succo pomorum quam granatorum Et econverso si ma-
ior intentio erit ad alterandum quam ad confortandum: Ha-
bentur quoque varia rob apud Mesue et alios medi-
cos ex quibus poterimus pro implere sua intentiones
Nota Quarto Quod propter istas intentiones
quas exhibent Syrupi possunt etiam exhiberi rob
et eadem hora et eodem tempore Ipsorum enim rob quoddam
est infrigidativum: Quoddam calefactivum Quoddam
subtiliativum Quoddam ingrossativum Quoddam cepha-
licum Quoddam stomachale et hec sunt diversas virtutes
medicinarum ex quibus sunt composita rob Nausea-
tivum non magis sit rob quam syrupus propter eius spiss-
itudinem. Quare competit pueris et delicatis
magis syrupi sunt exhibendi quam rob Nam
delectabiliores assumentibus sunt Hec quoque similiter
in aliquibus frequentius in gargarismis Item quibus magis
laudantur rob quam syrupus ad attenuandum et subtiliandum

De Emplastris:-

Notandi sunt isti Canones pro quibus Medicus
in ordinando emplastrum ut si dicitur pulverizari
Si debet fieri ex herbis Si debet decoqui quibus
bullitis addatur oleum iuxta intentionem medici.
Si vult ex radicibus farcire fiet eas prius pulverizari

subtiliter ut sunt camomille altee mellilott
etc. quia ut in superioribus est dictum |

Secundus In componendo emplastrum medicus
debet proportionare et mensurare secundum quod recipiuntur
herbarum contundendarum ℥ 15 olei vel alterius liquoris sufficien-
tis superfluitas sic potest minui per [illegible] et huiusmodi

Tercius Medicus in ordinando debet dare bulliat
donec veniat ad spissitudinem ex his fit emplastrum
in emplastro resolutivo Recipe florum camomille
mellilotti sc. avene [illegible] albi ana ℥ 1 misce
et bulliant ex his fit emplastrum |

Quartus Quoniam medicus operare intendit
aliquid mediante emplastro debet observare ut appo-
nat emplastrum inmediate grossum sed non incipiendo
ab unguento et sic illud non consolidat veniat
ad applicationem emplastri

Quintus Medicus sumat illa que possunt pul-
verizari ad emplastra ut sunt granum [illegible] cumini
[illegible] coriandri et huiusmodi Non quod debet ex his
pulverisari emplastrum facere quia ex his non
corpus Adeo medicus in ordinando emplastrum
debet [illegible] et ex his fit emplastrum |

Sextus In eligendis omnibus simplicibus canones
declarantur in capitulo de Cerotis et in capite
de Unguentis |

Tercio Marcii die 28
alias feria iiij post
dominicam Iudica
Anno mille-
simo quin-
gentes-
imo
q°

Tractatus dosium & receptarum Magistri Bartholomei de Montagnana:

Tractatus dosium

Oportet compositorem receptarum primo egritudinis cognoscere 1ma vel egritudo est in complexione vel in compositione vel in unitate 2o notandum quod est cognoscere simplicem vel compositam egritudinem malem vel immalem 3o an membrum sit calidum frigidum humidum aut siccum 4to an morbus sit unus vel plures 5to in virtutem noceat morbus et an fluxibilibus signis manifestis vel occultis vel intrinsecis 6to quod medicine sint accepte ex parte medicinalibus egritudinalibus dispositis |

Nota 3s regulas ex parte corporis egrotantis pro oportet medicum cognoscere valentem medicinalem complexionem an ca: humida sicca vel frigida

2a oportet medicum cognoscere inanientia & operationes particulares corporis patientis.

3ia oportet cognoscere modum substantie membrorum an sit substantia rara vel densa an fortis vel debilis textura |

Noventur sunt regule ex parte medicinarum simplicium: Prima Notanda est notitia simplicium medicinarum et gradum qui sunt 4or

2a Notandum quod notitia virtutum medicinarum scilicet an mollificat lubrificat vel incidit

3ia Notandum quod scire virtutem operationis earum scilicet operatorum cum qualitate ad membra quia una mollificat renes alia caput alia epar etc

4ta Notandum quod cognoscere speciales proprietates quibus medicine sunt quia proprietas electiva |

5ta Notitia dosium medicinarum & tempus electionis Nam radices non sunt colligende nisi post casum foliorum & [illegible] a medio septembris usque ad

Anisum Nonebus & flores sunt colligendi a
medio Maii usque ad principium Julii et fructus
sunt domesticale herbarum
8ta oportet cognoscere modum substantie medicine an
sit substantia solida vel liquida
9na etatem & periodum medicinarum
10ma cognoscere saporem medicinarum Nam
fallit plerumque indicium a colore odore quam sapore.
Aliquarum et virtus est in folijs aliquarum in floribus aliquarum
in palmitibus aliquarum in radicibus |

Sequuntur Decem Regule sumpte Ex
parte Medicinarum ingredientium compositionem:

Prima Medicina ingrediens antidotum an
sit renovata vel non |
2a An valor operationis tarde vel mediocris
3cia An ingrediatur corpus multorum iuvamentorum
totum an corpus unius principalis |
4ta An medicina sit innata fieri sine arte
an non an corpus aliarum sicut coniunctarum
5ta Utrum medicina ingrediatur solum corpus sui iu-
vamenti quod sunt an cum iuvamento et corrigere aliquarum
in medicinarum sicut mixtarum
6ta medicina ingrediens ad consolidandum an excedit
medicinam consolidandi an excedit ab ea
7ma Utrum medicina ingrediens antequam ingre-
diatur sit consolidanda an non Tum medicina aliquarum
aliquam partem lenit coniungit abstracta altera ab ea altera.
8ua An medicina ingrediens sit substantie
rare dense vel mediocris.

Ex his Regulis sequuntur alique Conclusiones

Prima Minor debet esse dosis medicine in-
gredientis compositionem que est elevata in gradu et suspiranati
cannonicati adiungatur minor debet quam dosis suspiranati
quam cannonicati que sunt calida & sicca in primo gradu
in prima mansione |
Secunda Maior debet quam dosis medicine huius

respectu ad partes longinquas quam propinquas ut aga
ricus debet educere phlegma ex toto corpore maiori tamen
respectus eius est ad stomachum Et hermodactyli
maiore debet respectu ad iuncturas propter in expositione
eorum cum agarico minor est quam quantitas eorum
quam agarici ad educendum phlegma ab iuncturis.

Tercia Minor est quam dosis diamorone (?) sive fieri (?)
barbarum & tanto minor dosis quanto excedit ...

Quarta Medicinarum ingredientium compositum
multorum iuvamentorum & operationis valoris minor
est quam dosis quam medicinarum multorum iuvamento
rum & tarde operantium.

Quinta Dosis medicine habentis plura iuvamen
ta debet esse maior quam habentis solum unum iuva
mentum sicut si ... quod medicine alteri includuntur
nocumenta & illa nocumenta corrigunt per plura
curare iuvamentorum Sicut tyriaca ~~...~~ contra theria
cales in pura dosi ... venenum sed Ideo debet peiore
... per alias medicinas ingredi
entes quae sunt multorum antiquorum propter suam opera
tionem alie medicine ... quae sunt
potentiorem operationem.

Sexta Dosis medicine rare debet esse amplior
quam medicina substancie dense.

Septima Dosis medicinarum ingredientium
habentium unum iuvamentum & plura per se Illa o
peratio est quam maior quam illam medicinam vel
operantium solum per se sed una cum aliis Unde ille me
dicine solum operantur per se que non indigent consolante
& ille non per se que indigent consolante

Octava Medicinarum ingredientium ratione sui (?) ...
iuvamentorum que per se iuvant & non habet ratione
consolandi alias medicinas maior est quam dosis
quam medicinarum ingredientium ratione unius tantum (?)

Vt absinthium dosis ʒ i semis cum sirupo [illegible]
vel mirabolanorum conditorum dosis ʒ i
Nona medicinarum impedientium corporis racione
consolationis dosis est maior quam que consolantur
Decima medicinarum impedientium ratione consolationis
dosis est quod aliquando maior aliquando minor.

Dubitatur. V. Medicine ponende
in electuario sicut sunt opiate et digestiones
sunt magis corrigende quam in laxatiuis sicut
dicit Serapio quia laxatiua non habent penetrare per me-
dicinam sicut alteratiua videlicet per Nicolaum.

Secundo dicetur Quare In medicina
aliquando ponuntur due medicine quod basis aliquando
et aliquando solum vna. Respondetur vt in benedicta
ponitur turbith ad euacuandum phlegma a remotis par-
tibus et ad ipsum fortificandum ponitur hermodac-
tili et quia est tarde operans apponitur scamonea
propter hoc. Vt in paralisi habetur materiam consump-
tio et nervorum confortatio. Ideo sunt imponenda cas-
toreum et bdellium quod basis vna. Aliquando ponuntur
in vna basi duabus medicinis quas appropriatas
diuersis motibus. Quia vna post dividit venenum
suum [illegible] Quia venenum membra nobile est
sine [illegible] et remouere et similiter ad
hec attractiua et aspectu membri [illegible] basim
vel bases [illegible] basis cum operatis [illegible] sunt
similiter operatis vt in tyriaca [illegible] gentia-
na et [illegible] quod [illegible] venenum [illegible]
[illegible] Quia [illegible] est vna basis et alia me-
dicina quod sibi [illegible] ut sibi obediat et [illegible]
in [illegible] Aliquando [illegible] repre-
mendo vt in tyriaca ponitur bezoar [illegible]
nostrate [illegible] et quia aloe [illegible]
[illegible] bdellium et [illegible]
et quia [illegible] stomacho [illegible] [illegible] et

vel magistre et bedellum qui novet examinando, item ita
dicere et quibus contra invenire possit aliqui me
dicine solutio vasis invenire in aureole me
dicinarum quod potest dici quod aureola supplet
bonitatem medicinarum ut videtur de frigida 2a est
pretereundum sufficiam sic quod 1 restringit stomachum epar
et 3a quod medicinales opilantium et de aureola vel
denario sermonis valeret adhuc

Nota ultra Aureolas sunt sex bonitates
medicinarum in confortando ut in stomacho quod aliquid
bonum quod magis aliquid magis bonum et amarum
aliquid valde bonum ut meta aliquid maxime
bonum ut absynthium |

Nota ex aureolis et antique medicinas quae
sunt pauciorum nominum primi potest et non
meta sed quae sunt contrarie ut si epar sit calefactum
vel opilatum melior de simplex medicina
quam contra contra indiget ipse 3bus scilicet de opilando
infrigidando et medicina respicere epar sed si
de hoc medicina replectente tunc 3a quod duo unum
ut alii contrarie respiciat epar et infrigidat
addat vel semen feniculi quod deopilat Et quia
calefaciat aliquantulum ponat 4or unum Et si requiris
medicinam frigidam vinum unum sic lactuca unum
infrigidat Ideo misceantur sandalis et semine
feniculi Et sic ista tria panis quod bassi contra
lactuca unum deopilat ut respiciat epar etc.

Finis impositus Lypczigk
per mag. S. T. S. mar
cii die 28 ante festum
post ludum a
nno domini
millesi
mo
4o
3

Signa lesorum membrorum sanguinea

propter habundanciam humoris vel cor
in absolute summe a z[...] sunt Ab extrinsecis a
corpore ut sunt superfluitatum multitudo
quorum sunt sudorum urine & egestionum
et sputi & narium et palati: De qualitate in-
terna est nec extensio vene inflatio totius
corporis rubor tumor membrorum magne faciei
Ab actione lese continuus membrorum: pigricia
immobilitas multorum et sensuum omnium hebetatio
debilitas visus continuus auditus sompnus multus &
sompna continua ponderositas Sed sompnia sanguinis
sepe movere quod non posse loqui quod omnes fere po-
tere pulsus magnus et plenus in anhelitum
difficultas expirationis magis alitas estimatus
desiderii pacientes

Signa phlegmatis habundantie

Ab extrinsecis ut quod urina sit alba discolo-
rata palearis seu subcitrina egestio phleg-
matice albe ~~[illegible]~~ viscose seu mucose adsse
& lingua sputum viscosum aquosum seu aliquod
phlegma multiplicatum saliva non amara sed
pontica Multitudo superfluitatis egredientis
per nares & palatum vomitus grossus et viscosus
A qualitate mutata frigiditas precipue circa al-
bus in corpore superflua albedo lingue totius
corporis mollities superflua squaliditas corporis
tumor faciei cum mollitie Ab actione lesa
pacientes sitis nisi ubi phlegma salsum fuerit
debilitas digestive est in tempore sanitatis

Nota Spelta s(ecundu)m Auicenna calefita
est ano apponenda qd tinet q(uod) enema retine
ac vt qn sal 7 alia pungentia intestina no
ingrediuntur clistere itd pustulas aut aperta in
testinorum Stella cum vi calore 7 vi virtute at
tractiue extrahit ad se enema: Ad Caput
Quintum in s Inicio Spelta e suppositus
tenui nob expig loco cius anena calefacta

De B littera

De C littera

De B

De H

De J vocali

De L

De N

De O

De P

De Q

De R

De S

Luigi Lubrano. Naples

20.V.17